

CAPUT VI.

De sancta Theodosia.

huic data non urbi a nobis Theodosia virgo
 constat, Cappadocum legitur quod sidera nacta
 cæsareæ: tradunt tamen hanc quia plurima gesta
 cæsareæ esse Palestinæ, memorasse videbor
 hanc vel fine libri. Quæ confessoribus ultro
 e socians Christi, sdb cæde Diocletiani
 lecto decemque gerens cælebs feliciter annos,
 cæpta et ab Urbano præfecto, verbera cæsa,
 equuleo suspensa, truci cruciata rigore,
 carcerem in obscuro, ferro vincitur onusta;

A Omnia quæ virtute Dei disrupta facessunt
 Vincula, sed vinculis semet sine compede servat
 Mergitur hinc alto, magna sibi rupe ligata;
 Quam vox incolumem siccis mare reddit arenis.
 Subrigiturque feris, illæsa sed exit ab ipsis,
 Quod mare quodque feræ vitant explere, satelles
 Funesto properat gladio, quem læta recepit:
 Ultroneumque hilaris victrix implevit agonem
 Ante thronum Sponsi referens festina tropæa.

DE TRIUMPHIS CHRISTI ANTIOCHIÆ GESTIS

LIBRI DUO

PRÆFATIO SEQUENTIS OPUSCULI.

Temporis prisci proceres Damascum
 Dixerant culmen Syriæ, caputque
 Patris Abrahæ Chanami vocatam
 Prole Damascum.
 Cessit at postquam patris a Seleuco
 Civitas est Antiochi decore
 Structa, quam cunctæ Syriæ eminere
 Maluit auctor.
 Nuper huc Christi famuli feruntur
 Territi prima tribulatione
 Qua pium constat Stephanum cruento
 Grandine pressum.
 Hinc via facta geruli fideles
 Huic ferunt urbi radios beati
 Luminis, fecunda Dei serentes
 Semina verbi.
 Cœpit hic jam lux, tenebris fugatis,
 Splendide fulgens adeo micare,
 Nomini ut primordia Christiano
 Urbs daret ista.

B Tum ferax accrescere præminentis
 Tritici surgit seges, ac referre
 Centuplum cælis patienter aucto
 Mergite fructum.
 Spiritus sancti radiata luce,
 Intuens toto orbe famem futuram,
 Fertiles certat Solimam patronis
 Ferre manipulos.
 Nam prophetiæ quoque dona sumpsit
 Muneris charismate, quo, tributo
 Gentibus, Judæa caret, salutis
 Fonte negato.
 Urbe pua certamina sunt labore
 Plura decertata pio, fideles
 Clara quis Christi referunt alumni
 Præmia regni.
 C E quibus multis, quia Christiani
 Nominis fons hic et origo cœpit,
 Post Palæstinos breviter triumphos
 Paucula tangam.

INCIPIT LIBER PRIMUS.

CAPUT PRIMUM.

Urbs nacta Antiochi nomen de nomine regis,
 Ortis apostolicæ magnis instructa magistris;
 Mæarcha Petro, hic prima residente cathedra,
 Presulis et digni officium solerter agente,
 Atque scholæ Paulo docili cælestis alumno,
 Gregius celebrat, Christo donante, triumphos;
 Martyribus factis, isto sed nomine nec dum
 Dictis, martyrii quoque dat reverenter honorem,

D Et Machabæorum recolit solemnia fratrum:
 A quibus antiquæ dum testificatio legis
 Fortiter assertitur, matre exhortante beata,
 Pro legislatore Deo stant ultima passi,
 Et quia pro casta mandati lege necantur,
 Christi sunt testes, veteris qui legis habetur
 Finis principiumque novæ, probat auctor utriusque.
 Qui sacra dum certant non abjurare paterna,

Interimi nec seduci vincive valebant;
Terrorem regis puerorum pectora frangunt,
Munia nec legis, tormenti machina fregit
Quem vincunt pueri barbatos vicerat hostes;

A Victorem regum superat patientia fratrum.
Haud dubium pro lege Dei quod cæde perempti
A Domino legis capient pia præmia morti,
Sumentes roseas, Christo tribuente, coronas.

CAPUT II.

De Agabo propheta.

Hic Agabi pollent sancti monumenta prophetæ,
Inque rudi testamento, cui gratia vatam
Enituit veterum, claro ventura canenti.
Ille famem multis prædixerat ante diebus
Quæ pressit totum, regnat dum Claudius, orbem
Namque prophetali pulsus cum munere, dona
Huc a Judæa manifestans cœlica venit,

Judæis, ablata, piæ sed tradita genti:
Lumen ab Hebræis extrusum gentibus ortum.
Hic sancto cecinit Paulo sua vincla manere;
Cujus corripens zonam, palmasque pedesque,
Devinxit sibi, vaticinans sic esse ligandum
In Solima fratrem, cujus vincimen id esset.

CAPUT III.

De Manahen, Procoro et Joanna.

Hic etiam Manahen, qui collactaneus ipsi
Scribitur Herodi, doctor simul atque propheta,
In Christo clara tumulatus sorte quiescit.
Conjugis hic Chuzæ, qui olim curator aiebat
Herodem, pariter recoluntur festa Joanna.

C Quam meminit Lucas Domini vestigia Christi
Sectatam, sociisque ipsique fuisse ministram.
Hanc quoque Procorus habitare diaconus urbem
Delegit, fidei merito, virtutibus atque
Pluribus insignis, hic et complevit agonem.

CAPUT IV.

De Evadio episcopo.

Huic primus præsul, post Petrum, Evodius urbi
Jura sacerdotis, Petro tradente, subivit.
Dignus quem Petrus tali donaret honore,
Atque vices tanti caperet pastoris ab ipso,
Pro grege commisso forti qui robore fretus
Martyrii meruit certans hac urbe coronam.
Quam dignus meritis successor laudibus effert,
Ecclesiæ scribens Ignatius Antichenæ,

Ipsè feris abiens tradendus corpore Romam
Discipuli estis, ait, Petri Paulique vocati
Depositum vobis ab eis servate relictum,
Et memores estote pii pastoris, ab ipsis
Qui datus est vobis, nec confundamur alumni
Sicut adulterio corrupti seminis orti.
Tam dulcem sanctumque Patrem sed moribus almis
Efficiamur eo tam castifico Patre digni.

CAPUT V.

De sancto Ignatio.

Hac etenim residens Ignatius urbe nitebat,
Huic post hunc præsul fidei pia dogmata dedens,
Morte triumphata, quem se vidisse fatetur,
Sumpsit apostolico socius quæ strenuus ore.
Audito cujus celebri rumore senatus,
Principe Trajano fervorem stragis agente
In nostros, statuit qua pasceret ora ferarum
Insanæque daret Romæ spectacula plebi.
Abripitur, vinctusque datur custodibus ultro,
Militibusque decem ducendus traditur Urbi.
Qui loca præteriens Asiæ, dum cærula vadit
Navigio, veneranda piis dat semina terris,
Ecclesiæque docet populos persistere toto
In sancta cum corde fide, vitare profanas
Quæ tunc extulerant hereses caput ore chelydri,
Exhortans ut apostolicis nexamine forti
Hærerent monitis, horum præcepta secuti
Adveniens Smyrnam, Polycarpi fultus amore,
Dirigit hinc Ephesum scriptis solamina verbi.
Hinc simul iustruitur Magnesia, necne Meander;
Ecclesiæ Trallis dantur quoque semina vitæ.
Romanis etiam scribens pia grammata mittit.
Poscens ne pro se doleant, ne spem sibi tollant

C Martyrii; jam carnis eis affectio desit
Erga se, pœnas hilari qui corde receiptet
« Ecce salutare, inquit, mihi nosco ferarum
Exacui dentes, veniant, his carnibus uti,
Quæso, meis liceat diras, quas opto parari,
Ac peto ne nostrum metuant contingere corpus,
Quorumdam veluti crebro timuisse patescit:
Quin et si dubitent, ego me, veniam date subdam.
Nosco quid expediat mihi discipulus fore [pro esse]
[Christi
Nunc cœpi, non invidet quem quisquam adipisci.
Fornaces ignesque, crucesque, feræque parentur,
Membra revellantur, pateantque medullitus ossa;
In me supplicii conflentur robora cuncti,
Ut modo pervaleam Christum comprehendere Jesum. »
D Inde datis scriptis, Polycarpo tradit alendam
Ecclesiam, cœptum repetens iter, Antiochenam;
Et veniens Romam Trajam sedibus astat.
Hic oblatus ei pariter residente senatu
Præponensque Dei cultum terroribus horum.
Plumbatas scapulis primo accipit ictibus actas;
Hinc ejus lanians latus ungula sulcat utrumque,
Quodque subinde fricant scabri rigidique lapilli,

Deinde volæ manuum vivo carbone replentur,
 Infusoque olei fotu flagrante papyro
 Costarum cratis laterumque arvina cremantur,
 Inde pavimento prunarum aspergitur ignis,
 Et super hunc sanctæ tolerant consistere plantæ.
 Tum requies justo lectus conceditur ardens,
 Vellitus unde iterum trahitur discindere dorsum
 Ungula dilacerans carnes et ad ossa penetrans ;
 Quæritur inde dolor, patiens dum talia suffert,
 Ac sale cum valido plagæ infunduntur aceto,
 Hæc passus, fortisque manens, horrore fatigat
 Tortores crucians, subigit frangitque flagella
 Victi suppliciiis lanii vincire beata
 Ferro membra parant, imo quoque carcere trudent,
 Constringuntque pedes magni sub pondere ligni.
 Cumque tribus, nullo victus solamine pastus,
 Sed neque potatus, mansisset athleta diebus,
 His indofessus Trajani sede superbi
 Amphitheatrali deducitur ante tribunal,
 Quo, Romanorum cuncta properante caterva,
 Objicitur geminis sub vincla leonibus actus,
 Jamque datus, cavæ rabidos audire ferarum

A Ut cœpit fremitus, flagramine talia fatur
 Martyrii et magno succensus amore triumphi :
 « Sumite, Romani, nostram quicumque palæstram
 Spectatis, cunctique viri, mea sumite verba ;
 Non abs re patior, nec propter vana laboro.
 Me pietas, non impietas perducit ad ista,
 Nec propter facinus, sed pro pietate trucidor,
 Frumentum Christi, fateor, me dentibus harum,
 Mundus ut inveniar panis, molar ipse ferarum. »
 Permissi veniunt, illo hæc dicente, leones,
 Præfocantque pium, jussi componere luctam,
 Cætera non audent, nec enim contingere carnes
 Præsumunt, tantumve cibo violare cadaver.
 Mortua membra feras, homo quæ laceraverat, ar-
 [cent.

B Quæ ratione vicens ratione vigentia torsit,
 Hæc ratione carens ratione carentia servat,
 Christicolisque suæ linquuntur et integra sedi.
 Hæc ad quam revehunt comites invicta ferentes
 Ossa triumphati, proceres vincencia mundi,
 Daphniticamque locant extra pia pignora portam
 Mortuus ut tegeter vivens quam rexerat urbem.

CAPUT VI.

De Herone et successoribus ejus.

Angelicis quondam conspexerat iste choreis
 Sidereos trinum cives esferre decorem ;
 Cælicus antiphonis modulans recinebat ut hymnos
 Ordo, notansque modos proprios, docet organa tur-
 [mas.

Spargitur hinc celebris mundi per climata ritus.
 Huic manifestatum pergenti ad prælia fertur .
 Ejus pontificem post se fore sedis Heronem,
 Utilis ipsius qui tunc levita nitebat,
 Quique gradum digne subiens hujusce decoris,
 Hujus et exemplum sectans imitator habetur,
 Proque gregis Christi cura procumbit alendi,

Instruit hanc post quem præsul Cornelius urbem.
 Tum quoque post Petrum quintus hic præfuit Heros,
 Theophilus sextus, sapiens sanctusque sacerdos,
 Cujus catholicæ doctrinæ scripta feruntur,

C Contra diversas docte bellantia sectas,
 Hermogenem et reliquos qui confutavit ineptos.
 Congressusque palam superavit falsa sequentes.
 Qui procul exturbans docti celeberrimus oris
 Ut vigilans pastor rictus clamore ferarum
 Atque lupi Christi gregis insidiantis ovili,
 Præsentibus vegetat, venturis arma ministrat,
 Ecclesiamque Dei vita verboque venustat.

CAPUT VII.

De Maximino et Serapione.

Hinc Maximinus rite post apostolos
 Qui rexit urbem fertur istam septimus.
 Serapion post hunc, fide clarissimus
 Ac eruditus regulis authenticis,
 Quibus refutat improborum nænias ;
 Qui se prophetas jactitabant publice,
 Sanctis agentes vatibus contraria
 Et spurca mundis inserebant semina
 Dum tritico conspergerent zizania ;
 Hic Maximillæ detegens mendacia,
 Honore vatis quam colebant inscii,
 Ostendit ejus execranda semina .

Hujusce subscripsere sancti epistolis
 Viri probati, præsules ac martyres,
 Qui pluribus fervore sancto scriptitans,
 Docet fideles, infideles arguit,
 D Rectos tuetur, deviantes corrigit,
 Nunc apta firmans, nunc inepta respuens ;
 Qui Martiani reprehendens dogmata
 Monstrat sibi ipsis quod sient contraria.
 Notans sequaces quos dotetas nominant,
 Servatque agellos a maligno semine,
 In quis benigna nutriebat gramina.

CAPUT VIII.

De Asclepiade, Phileto, Zabenno et Gemino.

Ilic ad supernam dum recessit patriam,
 Asclepiades præsulatu fungitur
 Istius urbis, inter almos milites
 Confessione clarus et fortissimus.

Congratulatur huic Alexander, datum
 Solymæ a Deo quem præsulem signavimus.
 Solans alumnos urbis hujus litteris,
 « Levavit, inquit, nostra Christus vincula

Et arcta dilatavit hujus carceris,
Asclepiadem, sanctitate præditum,
Hujus honore culminis dignissimum,
Sumpsisse vestra comperi quod regmina »

A Post quem Philetus, hinc Zabennus jungitur,
Geminus senatu splendet hujus presbyter
Lepore clarus, emicans scientia,
Monimenta libris prædicant ut indita.

CAPUT IX.

De sancto Babyla et Theodoro.

Abhinc Babillas urbis hujus pontifex
Confessionis dignitate præminet:
Qui dum frequenter passionibus suis
Christi triumphans extulisset gloriam,
Et innovatis invicem captoribus,
Flagella fortis pertulisset maxima,
Intra cavernæ carceralis vincula
Vitæ capessit gloriosæ terminum.
Cum quo feruntur tres necati parvuli
Philidanus, Epolanus, Urbanus simul
Hujus secuti Patris altum tramitem.
Cujus beati martyris mausoleum
Daphnis renidet, urbis in suburbio.
Qui Julianus, pestilens apostata.
Dum, fana Castaliæ colens scaturiginis
Misero litaret impudens Apollini,
Responsa nec stipulatus ulla sumeret,
Cujusque causas quæreret silentii,
Juxta Babillæ busta haberi martyris,
Tandem remisi detulere dæmones
Responsa se non posse quare reddere.
At ille mox venire Galileos jubet
(Nam Christianos sic vocare sueverat)
Et hinc sepulcrum martyris propellere.
Tunc Christiani rege Christo præditi,
Arcam levantes hymnizando martyris
Laudes in exultatione concrepant,
Aures profani principis per millia
Sex impetentes hæc canendo carmina:
O Christe, confundantur omnes ethnici,
Qui vana adorant supplicantes sculptilio,
Et glorientur qui suis in idolis.
Cælum resultat arduis clamoribus,
Tyrannus atris infremit doloribus.
Tum Christianos ille mandat abripi
Et carceris trusos in imis affici

A Præfectus ejus implet hoc Salustius,
Arctansque quemvis Christianum primitus
Sibi obviantem (nomen huic Theodorus),
A luce prima torquet usque vesperam
Crudelitate tam truci, tortoribus
Ad flagra mutatis, ut unquam diceret
Se nemo tam vidisse factum atrociter.
Pendens equuleo sed nihil præter pium,
Actus flagris hinc inde sævientibus,
Dicebat hymnum quem canebat pridie.
Considerans egisse nil Salustius
Immanitate tam feræ sententiæ,
Juvenem recepit obstupens ergastulo,
Ac imperatori quid actum sit refert,
Quem commonet ne tale quid de cætero
Præsumat, ipse sibi parans infamiam,
Et Christianis qui resistunt gloriam.
Minatur ergo Julianus Persicam
In Christianos arma post victoriam,
Totasque vires se daturum prælii.
Divina sed resistit his sublimitas,
Miserum relegans quem minacem sustinet.
Nempe hoste cæsus abdito subvertitur
Finemque vitæ sumit atque fascium,
Christo potentis architecti filio
Diro locellum fabricante funeri.
Ast intimasse traditur Theodorus
Sævis adactum se parum doloribus,
Sed allevatum spiritali lumine,
Juvenem sibi astitisse, candidissimo
C Sudoribus se terserit qui carbaso,
Aquam frequenter frigidam qui infuderit
Eumque sub labore roboraverit:
Dolet unde fessis hostibus parci sibi,
Se gloriatus luce Christi perfrui.

CAPUT X.

De ultione in perfidos et retributione fidelium.

Ipsamque fanum fulmine ardet cœlico,
Deus favilla delitescit Pythius:
Flagris subacti id clamitant Neochori,
Id rusticorum tota fert vicinia.
Præfectus alter sancta mictu attaminans,
Christique templum inane censens numine,
Præsumptionis digna pendit præmia,
Dum, putrefactis abditorum ductibus,
Blasphemiarum stercus effert organo
Sævaque multæ peste gnarus interit.
Prælati ipse probra gazæ regiæ
Addens cavillo, dum cachinnat, æmulo,
Manum supremi cognitoris non fugit,
Oris meatu fulcra fundens corporis,

D Vacuus repente qui facessit sanguine.
Laquei parantur innocentes fallere
Fontesque dapnis sordidat contaminate,
Cibi forenses hic madent aspergine.
Quidam gementes munda mundis judicant,
Quidam execrantes respuunt spurcamina,
Damnant profana, laude lucis oppetunt,
Palmas adepti dignitate funeris.
Rerum rapinam quidam ovantes efferunt:
Ut dux Valentinianus, indignans sacra
Stilla inquinari, non renutat carcerem
(167) Læto ministro, aut incolatum perpeti
Centena adeptus, unde regni purpuram
Pro militari mox capessit baltheo.

(167) *Locus corruptus.*

actis urbis hujus mercibus
ntis opprobrant socordiae
mundum quod erat quassatio

A Querulis crepantes insonant conviciis,
Barbæ imo stamen torqueatur funibus.

CAPUT XI.

De constantia Publicæ.

castis culta nec non moribus
pulcher procreatus pullulat
Joannes laude digna presbyter
petitus sæpe, summa ad regmina),

Choro notatum ridet hostem Publica,
Tacere jussa despicit lyphaticum,
Nec cæsa parcit carminare erroneum.

CAPUT XII.

De Fabiano episcopo et successoribus ejus.

excessum sancti magnique Babillæ
regimen capit hac Fabianus in urbe,
creta sui Cornelius urbis
præsul cui confirmanda dicavit,
nt heresim natam turgore Novati.
exandrinus ei Dionysius unde
tans istud quam sit damnabile dogma.
cathedræ Fabiani Demetrianus,
s Samosatenus, qui, regmine sumpto,
pra Christi maculavit ovile,
io malesana ferens, dum simplicis illum
ntum docet humanæque fuisse,
nitens in eo vacuare decorem.
nt igitur proceres pietate viriles
ue boni, caulis belvam insidiantem
t, multoque premunt clamore latentem.
insignes aderant famaue celebres
um gentis præsul tunc Firmilianus,
i Ponti, fraterque Athenodorus, atque
thomas, Helenus Sardensis, et horum
s Solimæ præsul Hymeneus, et ejus
nus Theotignus Cæsariensis;
et synodo Bostrensis idoneus horum;
bus et multi variis e partibus orbis
s sacri, levitæ presbyterique,
em causa conciti apud Antiochenam
contra fugitantem spicula mittunt
m multis dum lusibus effugit actus,
nt iterumque, iterumque relabitur anguis,
nt quoque multoties, dum numine fulti
umidum tandem oppressere draconem.
la tamen sinuosa volumina monstri
ræcipue valuit quidam Antiochenæ

B Presbyter ecclesiæ prudens, cui Malchio nomen:
Vir bonus, ornatus meritis fandique peritus,
Doctrina factoque potens, virtutibus altus,
Cum Samosateno cui disceptatio Paulo
Concilio soli concessum fertur ab omni,
Scriptorum excipiente manu, quam naviter acta,
Servatur cuncto veluti mirabilis ævo.
Solutus enim propriis potuit vincere profatis
Ac monstrare palam Paulum se dissimulantem;
Solutus ab internis anguem exturbare cavernis,
Deprensus clara damnatur voce chelydrus;
Monstraturque palam toto damnabilis orbe.
Deposito hoc Domnus præsul latrone levatur.
Post quem pontificis suscepit jura Timæus.

C Hoc quoque defuncto successit honore Cyrillus,
Quem sequitur Dorotheus, divino dogmate clarus
Et satis intentus, quare didicisse loquelam
Traditur Hebraicam, Græco sermone disertus.
Fertur hic eunuchus matris de ventre fuisse,
Unde et apud reges terrenum sumpsit honorem.
A Domino partem quoque pignoribus meliorem.
Erigitur præsul quo decedente Tyrannus,
Ecclesiæ fervens sub quo tribulatio crevit
Quam rabidus furor accendit Diocletiani,
Omnigenis sanctos pœnis qua vellere legit;
Diversisque modis diversas dum quatit urbes,
Craticulis hac urbe pii torrentur adusti,
Comprensus hicque duo juvenes, virtute gemelli
Non nata, libare diis ducuntur ad aras
Injectisque foco manibus, « Libasse putate
Nos, aiunt, si forte manus subducimus igni. »

D Donec tota cadens manuum caro fluxit in ignes.

CAPUT XIII.

De sanctis Juliano et Basilissa.

sanctæ Julianus indolis
lmus, eminens virtutibus,
pia florebat ex infantia,
ue crescens bis novem peregerat
annos, legis in scientia
rans sedulus nocte ac die
renidet unicus parentibus,
unc vincere contubernio
r, atque respuentem commonent
esti paginis apostoli.

Septem dierum qui petens inducias,
Oratione fultus et jejunio.
Summi voluntatem requirit Arbitri,
Tandemque sumit ejus hoc oraculum,
Uti parentum vota tædis impleat,
Nec conjugalem copulam perhorreat,
Qua non pudorem conjugatus perderet:
Integritatis complicem quin sumeret.
Hoc roboratus vir pudens oraculo,
Audire jussa se editorum rettulit.

Gaudent parentes, ac requirunt nobilem,
 Mox nobili quæ necteretur, virginem.
 Favente Christo reperitur commoda
 Quæ casta casto jungeretur congrue.
 Basilissa, claris prodiens natalibus,
 Die statuta nuptiarum largiter
 Dapes parantur, convocatis plurimis;
 Thalamus locatur, virgo ducit virginem:
 Intran cubile, sentiunt fragrantiam
 Velut rosarum ac liliorum copia.
 Sponsus revelat hunc odorem cœlitus
 Missum rosarum, cum nec essent tempora,
 Nec id cubile spargeretur floribus:
 Hæc castitatis esse signa prævia,
 Servare Christus quam juberet, gloriam
 Ut angelorum comprehendant cœlibes:
 Imbuta sacro sponsa cœli nectare,
 Gaudet pudoris dedicari stemmate,
 Et cœlibatum læta præfert copulæ.
 Firmantur ergo vota contubernio
 Ut conjugali intaminata castitas
 Enutriatur, vana vitans gaudia;
 Et quæ putantur carnis esse fœdera
 Fiant beatæ casta vitæ fenora
 Post hæc, brevi meante cursu temporis
 Utrumque defunctis sibi parentibus,
 Pio capescunt jure patrimonia,
 Et sancta dignis vota promunt actibus;
 Possessiones namque terræ conferunt
 Hæreditates unde cœli comparant.
 Cellas benigne construunt monasticas,
 Animasque Christum diligentes colligunt.
 Hic vir virorum congregans exercitus
 Contra phalanges præliantes dæmonum
 Hæc virgo virginum legens consortia
 Contra draconis machinas luctantia.
 Crescebat ex his multitudo maxima,
 Hujus relinquens sæculi contagia.

Videns malignus lucra cœli crescere,
 Livore tetro concitatus angitur,
 Instigat et Diocletianum principem,
 Ut ad piorum punienda examina
 Transmittat isthuc Martianum præsidem,
 Qui Christianos dum perurget idolis,
 Fidem beati Juliani comperit,
 Mori paratos quod foveret plurimos;
 Mittensque mandat Juliano principum
 Decreta faxit, ac suis libet diis,
 Hortetur et litare secum cæteros,
 Contemnit hæc mandata sanctus præsidis,
 Monetque Christi roborando milites
 Pugnare contra dæmonum satellites.
 Firmantur ergo clara Regis agmina,
 Parere nec se Martiano perhibent.
 Responsa nuntiantur ista præsidi,
 Qui mox parari maximam pyram jubet
 Sanctosque flammis congregatos conjici,
 Sibique solum Julianum dirigi.
 Eunt ministri, jussa complent principis,

A Tradunt ministros et sacerdotes rogo,
 Omnemque clerum, qui petens solatia
 Tunc ad beatum Julianum venerat
 Examinantur igne Christi milites;
 Conflatur aurum hoc camino splendidum,
 Et ante sedem regis alti martyres
 Fulgentiores luce pergunt aurea;
 Ad busta quorum sanitates plurimæ
 Patrantur, hymni concrepant cœlestium.
 Beatus ergo Julianus carceri
 Tum mancipatur, exhibendus præsidi.
 Nam sancta jam Basilissa commigraverat
 Ad angelorum clara contubernia,
 Vallata turmis candidatis virginum
 Niveisque compta liliorum floribus.

B Athleta fortis Julianus præsidi
 Oblatus, anguis flagitatur sibilo
 Terrestrium patrare jussa principum,
 Et imperatorum favorem consequi.
 Refutat ille Martiani nœnias,
 Dominoque vero serviendum prædicat,
 Qui regna solus universa continet.
 Qui vero adorant impudenter sculptile,
 Errore cæcos dicit atque morbosos.
 Hæc ut locutus inclytus vir, traditur
 Duris acerbe laniandus fustibus,
 Dum membra sævo proteruntur verbere.
 Grassans ocellum verber aufert militis,
 Deos precatur Martianus fusiles
 Poscitque lumen reddi abactum militi.

C Ruunt repente dum litatur omnia
 Et comminuta dissipantur idola.
 Beatus autem Julianus palpebras
 Dum tangit orans vulnerati militis,
 Christum recepto laudat ille lumine.
 Hunc præses ad confessionem nominis
 Hujus trucidat, quem cruoris flumine
 Lotum Redemptor consecravit martyrem.
 Posthac beatus Julianus ducitur
 Dum per plateas urbis ob spectaculum,
 Videt coronam Martiani filius
 Ferri superne Juliano ab angelis;
 Fultumque cernens hunc honore cœlitum
 Abjecit omnes quas legebat paginas,

D Vestemque patris; Juliani tegmina
 Petens requirit, osculatur vulnera,
 Patremque solum hunc confitetur, et Deum.
 Hæc præses audit, audit omnis civitas,
 Jubet tyrannus separari filium
 A Patris almi Juliani amplexibus.
 Tentant ministri, contrahuntur brachia,
 Implere jussa nec sinuntur præsidis,
 Ducuntur una dum dirempti (sic) non valent.
 Stupent parentes, et magorum perhibent
 Hoc arte factum, Julianum sed petunt
 Artem resolvens ut remittat unicum
 Eatque liber pace sumpta principum.
 Contemnit hæc vir eminens suffragia;
 Puer parentes abnegat: Dominum patrem

gaudens, spernit omne sæculum.
 temnunt, servet ut custodia,
 pascat torva liberalitas.
 tur ergo carceris teterrimi
 nebris sordibusque pessimi.
 nidorem Christus inde fetidum
 nas odorem cœlitus suavissimum,
 que sanctis exhibens clarissimum.
 ministri, qui pios deduxerant,
 i beati claritatem luminis,
 refecti suavitatem nectaris
 at honorem qui suos sic allevat ;
 unt redire ad noctem ab isto lumine,
 rtis auctorem pia vita agnita.
 yranus, et simul claudi jubet
 im trucidet ultione fervida.
 salutem ferre confessoribus
 im beati confitendo martyres.
 in urbe septem erant, et filii
 is urbis, Christianus qui pius
 is atque regibus decesserat ;
 e gnatos hac procella principes
 e tutos lege cœpta vivere.
 us cum quis manebat presbyter.
 ico jubentur acti numine,
 sacerdos, visitare carcerem ;
 mox petentes ecce cernunt prævium
 pernæ dignitatis angelum,
 issipatis januis ergastuli,
 meantes introducit puberes :
 e fratres tam beato lumine,
 e gaudent sponte confessoribus.
 ntur ergo sacra vota martyrum,
 ntur atque milites baptismate ;
 io dat almus Julianus gratias
 que nuntiantur ista præsidi.
 m ille fratres exhiberi præcipit
 que curat admonere lenibus.
 unt athletæ viperinos sibilos,
 isque voces aure surda transigunt
 paratos ad palæstram prædicant.
 etur anguis, et venena colligens
 tit ipsos curioso carceri,
 n salute quo tenentur anxii.
 cædis hujus id refert auctoribus
 lianum accusat artis robore,
 e culta fregerit quod idola,
 ea persecutus ejus cætera,
 sta poscens inde quid deliberent.
 ant parentur singulis ut dolia
 s, liquore cum picis ferventia,
 ne sani forte si recesserint
 i affici qua censet, hos exerceat.
 xhiberi præses a custodia
 i beatos sub catenis milites.
 a sibi proponit his licentiam :
 i sancti quæ ligabunt impios
 s revelant, et manent interriti.
 dum teruntur, corpus ecce mortuum

A Dandum suetis bajulatur ignibus ;
 Quod Martianus ut videt, poni jubet,
 Et Juliano mandat id resuscitet,
 Fecisse Christus ut magister proditur.
 « Cæcum quid inquit Julianus, adjuvat
 Sol, quando lustret cæterorum lumina ?
 Sed vestra quamvis non meretur cæcitas,
 Jam tempus est Christi ut patescat claritas :
 Fidelis ejus nam manet promissio,
 Ne nostra vane decadat petitio. »
 Hæc dixit, utque fudit ad Dominum precem,
 Refunditur mox vita membris reddita.
 Astatque vivus, raptus imo Tartaro,
 Christumque laudat quem prius nesciverat,
 Teterrimis et impiis gigantibus,
B Pœnisque se fatetur atris erutum,
 Vitæque propter Julianum redditum.
 Tactus dolore carnifex ergastulo
 Jubet retrudi hunc agregans certantibus :
 Quem Julianus ablui baptismate
 Facit, piorum copulans consortio.
 Mandata pœna præparatur interim :
 Triginta et unum destinantur dolia,
 Ignis repleta prænotato pabulo ;
 Ducuntur ad parata sancti incendia ;
 Vocantur omnes illud ad spectaculum.
 Rogat remitti Martianus filium,
 Sanctosque reddi pollicetur liberos.
 Oblata spernunt hæc beati martyres,
 Puerque patris respuit clementiam,
C Patremque poscit ista postquam vicerit
 Tormenta, matrem commorari det sibi
 Tribus diebus ; dans pater redit domum,
 Ad hæc agenda providens vicarium,
 Gnati videre non ferens incendium.
 Ponuntur almi in præparata dolia,
 Et vastus ignis alte circumfunditur ;
 Flammæ feruntur arduæ per aera :
 Psallunt beati voce clara carmina,
 Fideque celsa supprimunt incendia,
 Auroque ab igne clariores exeunt,
 Deoque laudes corde læto concinunt,
 Magnum ferentes civibus miraculum :
 Sed circulator hoc magorum deputat
 Virtute gestum, dans tenebras in diem
D Dextris sinistra, amara miscens dulcibus.
 Ut expetivit, matre sumpta filius
 Lætus beatis jungitur consortibus,
 Privata claustra quos receptant carceris
 Odore quæ replentur almi nectaris.
 Captans choreas concinentes, femina,
 Expleta suavitate tam gratissima,
 Christum dolore confitetur obruto :
 Quam luce verbi Julianus erudit,
 Firmatque blanda charitate filius ;
 Gnatus parenti fit pater baptismate,
 Matremque proles edit almo germine.
 Gaudent athletæ cum supernis civibus
 Ovem lupinis se expulisse faucibus.

Audit jugalem Martianus complicem
 Factam piorum filiique supparem ;
 Domum reduci, quam jubet secretius,
 Quid huic sit actum sciscitans a filio.
 Pro liberatione matris arduus
 Christo beatas celsus effert gratias.
 Domi tyrannus detineri conjugem
 Jubet ; ministri molientes obsequi
 Cæcantur ; accipit pios ergastulum.
 Die sequenti Martianus milites
 Obruncat almos bis decem, qui, lumine
 Ducti superno, vanitatem liquerant,
 Septemque fratres igne pugnam finiunt,
 Aurum refulgens ceu camino redditur,
 Facti per ignem luce clara splendidi.
 Posthac tyranno suggeruntur cæteri :
 Tentat profanus avocare martyres
 A jure Christi et subjugare sculptili.
 Ornare templum quo resedit pulchrius
 Secretiusque mandat auro fulgidum,
 Ducique sanctos ac litare perditis,
 Placare vana læserant quæ numina.
 Cætus popelli pergit istud visere ;
 Adsunt beati, et signa Christi frontibus
 Figunt sacrata muniendo corpora :
 Intran sacellum roborati munere
 Christi, precantur ejus atque gloriam
 Pandi, ruant ut illa templi mœnia,
 Et cuncta fani conterantur idola.
 Audit supernus vota servorum Deus :
 Ruit sacellum, defatiscunt coctiles ;
 Ruina templi apparitores opprimit,
 Ignisque cuncta absumit, hæc demoliens.
 Insultat almus Julianus præsi ;
 Furoris ille perforatur spiculis,
 Sanctosque in atri claudit ima carceris.
 Hic nocte laudes dum Deo persolverent,
 Adsunt beati qui triumphum impleverant,
 Horum pia confessione compares,
 Omnes amicti vestibus præcandidis,
 Et alleluia concinentes dulciter.
 Chorum beata ducit illic virginum
 Basillissa, sancto quæ jugali gratulans,
 Aperta cœli regna sanctis nuntiat,
 Hos et die promittit ipsa suscipi
 Qua Christus orbi clara lux apparuit,
 Ut hac polorum appareant cum civibus
 Et in supernis perseverent sedibus.
 Post hæc tribunal in foro præses jubet
 Sibi parari et exhiberi martyres.
 Crudelitatis hic furorem exercitans
 Digitis piorum per manus lychni et pedes
 Oleo madentes alligentur præcipit ;
 Quod ut peractum, mox papyrum accenditur
 Ardentque fila : annexi lædi non valent,
 Intacta et ustis membra lychnis permanent,
 Dein beato Juliano verticis
 Pueroque sancto detrahit fœrus cutem
 Oculos sacerdoti eruens Antonio,

- A Et, quem beatus Julianus mortuum
 Orans resuscitavit, Anastasio.
 Pueri ergo matrem Martianillam Deus
 Non posse cernens ferre dura tormina,
 Cæcabat omnes huic manus qui injecerant ;
 Curavit autem sauciatos martyres,
 Illuminavit integrosque reddidit,
 Cruciatum hostis corde, sævis tigribus
 Dirisque factus crudior serpentibus.
 Sanctos in amphitheatrum agit, quos bestiis
 Exponit, ipse suis ferocior feris.
 Venire belvas et piorum lingere
 Pedes videres, mitiores catulis.
 Furiis repletus et gehennæ incendiis
 Jubet requiri Martianus noxios.
- B Acti trabuntur criminosi ergastulis
 Piisque permiscentur athleticis rei,
 Missoque in amphitheatrum ad hoc satellite.
 Necantur admisti innocentes noxiis ;
 Exempla Christi consequentes, hic quoque
 Qui in passione junctus est latronibus.
 Tellure mota corruunt mox idola,
 Aer minaci personat tonitruo.
 Miserosque magna terruere fulgura.
 Hinc semivivus Martianus effugit ;
 Efflavit autem devoratus vermibus
 Paucis diebus evolutis postmodum.
 At Christiani nocte qui remanserant,
 Postquam beati regna scandunt martyres,
 Eunt piorum sancta lectum corpora :
- C Quæ cum laborant segregare sontium,
 Oratione supplici Christum petunt
 Eis piorum quo revelet pignera,
 Et ecce visæ ceu decoræ virgines
 Thecas sedere singulæ super suas.
 Hoc lecta viso membra signo fulgida
 Cruorque juxta congelatus splenduit,
 Altaris et sepulta sub fundamine,
 Procedit unde fons abunde profluens
 Locum superni qui replet baptismatis,
 Hic multa Christus exhibens beneficia
 Pendit vietis sæpius solamina.
 Die beati Juliani martyris
 Vecti leprosi quo decem tabo horridi,
 Exulcerata carne pene putridi,
- D Tincti ut lavacri sunt aquis, pulcherrimum
 Sumunt decorem, sanitatem et integram.
 Ferturque vox delapsa cœlo hujusmodi.
 Hæc Juliani nunc, mei charissimi,
 Meruit fides. majora quæ merebitur.
 Et hic et in quo fabricata sunt loco
 Orationem sub honore domata
 Basilissæ et almi Juliani martyris,
 Præbentur ampla sanitatum munera,
 Et vota complentur piorum commoda.
 Quorum beata postulent flamina
 Nobis resolvi criminum nodamina
 Et dent superna possidere gaudia.

CAPUT XIV.

De sancto Romano.

ū luctam aureolo Prudentius ore
 it; quare satis est libare tropæa.
 e præfectus hoc mittitur Asclepiades,
 amque dolo meditans irrumpere furvo,
 etum Christi disperdere ovile volutat.
 ur id sancto superi charismate Regis
 o, monachi qui relligione decenter
 lens, valido reliquos fulcimine munit
 ū exhortans contra licantque tyranno:
 ibi sisti jubet hunc præfectus ut audit.
 ; arguitur, reperitur fortis, agone
 dus, constans, Domini subnixus amore:
 itur flagris, tormento appensus equino;
 efficitur, tortus tormenta triumphans.
 rat excrucians tortorem, verbera nescit;
 as athletic Christi præponit amorem,
 Dei servos meliores regibus effert.
 tus quatitur librati verbere plumbi;
 ctus spondetur honos, ille omnia temnit,
 i decus omne Dei postponit honori.
 r hinc lignis, tensus lictore quaterno;
 oque maxillas subacuta novacula rasis,
 li vocem dolor ut compesceret oris:
 or nullo substernitur arte repressus;
 ius alloquitur, puerumque admittier orat
 ibet, ac vera de relligione rogari
 sive Deum plures dicatve colendos.
 ir puer, ostendi martyr petit alti
 m Christi, puerum sic vera repositens,
 u summo absque dolo jubet apta fateri.
 ffatur solum puer esse colendum
 s atque soli Dominum, non sculptile vanum.
 r hoc hærens stupidus sermone tyrannus;
 in infantem quis ad hæc instruxerit illum
 r. Matrem se pusio fatur habere
 colam, doctumque ab ea se credere Christo.
 r accitum matrem; perducitur illa:
 itur geniti genitrix tormenta tueri.
 sus se Christicolam suspenditur ille,
 eturque, pio mater quem robore firmat
 i et fontis sitienti pocula suffit.

A Cum puero Barula flagris Romanus adactus.
 Miles cum tirone, novus cum milite tiro;
 Claudunturque simul torti imo carceris antro.
 Interea coluber diras excogitat artes,
 Lignorumque pyram jubet extra mœnia poni.
 Fulgebat posthac tenebris lux altera pulsis
 Præfectusque ibat populo comitatus opimo:
 Ibant et sancti gaudentes igne probari
 Ingentemque rogam Romanus fervere cernens
 Invocat excelsum lymphæque ignisque potentem.
 Ecce repente nitens obscurant nubila cœlum.
 Nubibus et densis tranquillus cogitur aer
 Demissusque polo veniens largissimus imber
 Imbuit exstinxitque pyram, fervoris ademit
 Vim totam; nihil hic flammæ, nihil ignis agebat.
B Glorificant Christum populi, ferus uritur hostis,
 Deficit atque iterum sanctos in carcere trudit.
 Hinc iterum spargit cum jam lux crastina terras,
 Pelluntur, deducuntur trucis ante tribunal
 Judicis. Ille dolens non se vicisse per ignes,
 Succensusque jubet Stygia face et igne Cocyti.
 Mox puero tenera caput a cervice recidi,
 Romanoque Deum laudans plectrum ore revelli.
 Tum gnati genitrix exsultans membra receptat.
 Ducitur hinc medicus Romani abscindere verba,
 Accipit et regimem radicitus amputat oris.
 Ille gemens cœlumque tuens benedicere certat
 Clara voce Deum, sibi qui vocem sine lingua,
 Sermônem sine voce dedit, sine verbere verba.
C Præfectus medico tormenta inferre minatur
 Quod decus invicti parcens non dempserit oris.
 Ille palam monstrat toto abscidisse palato
 Plectrum oris, testans aliud non vivere posse
 Sic abscissum animal. Jubet ille adducere porcum,
 Cui parili ut secuit chirurgus acumine linguam,
 Labitur et pariter cum lingua commoritur sus.
 Evadit medicus. Præfectus Maximiano
 Nuntiat hæc. Ille occulte sub carcere clausum
 Romanum jubet occidi; fit jussio sævi
 Principis, et martyr celebrem consummat agonem,
 Æternamque capit cœlorum a rege coronam.

CAPUT XV.

De sancto Hesychio.

ius regum tunc forte nitebat in aula.
 iunt igitur proceres dis sacrificare
 palatinum vel cingula ponere vulgus.
 i jussa capit, gaudens discingitur ultro,
 oque palatino discedit honore.
 atur ad hæc princeps trux Maximianus,
 t ut indutus tunica gynæcia servet
 er, et condemnatus muliebria tractet.
 situm multi visebant, ejus ab ore
 salutiferæ gaudentes sumere linguæ,
 ntesque Dei famulo solamen amoris.
 et hunc sisti mandat sibi Maximianus
 r; hinc rogitat melius sibi quod sfore credat,

Sive palatino renitens decoretur honore,
 Sive colat turpi gynæcia laxa pudore?
 Ille refert melius gynæcia nomine Christi
 Servet, dæmonibus famulans quam serviat aulæ.
D His verbis ejusque aliorum pondere pressus,
 Quis sibi præferri Christi indignatur amorem,
 Insanus princeps, furiis agitatus Averni,
 Præcipit annexum demergi in flumine saxo
 Hesychium. Exuvias ejus sed repperientes
 Colligere viri cum relligione benigni,
 Sanctorumque secus glebas posuere decenter.
 Hæc pressit multos isthic et ubique procella
 Christicolas, celebri Dominum virtute sequentes.

Tempestate sub hac validos Cyprianus agones
Sudavit, meritis Justinæ virginis arte
De magica ad sanctum Christi conversus amorem.
Hæc nam virgo decens, hac urbe parentibus orta
Præclaris, Christum, tradente diacone quodam,
Cognovit, traxitque simul lucrata parentes
Instructos sacris, quos tinxit episcopus undis
Optatus, docuitque viam servare salutis.
Ecclesiam dum virgo Dei Justina frequentat,
Aglaidas [ms. 2, Acladius] cæco juvenis succenditur
[igne.

Allegansque viros plures, matresque puellæ.
Connubii petit hanc sibi certo fœdere necti.
Quæ paranymporum simul omnia dicta refutans,
Depactam Christo regi se nuntiat alto,
Seque fidem sponso firmat servare superno.
Vim procus attentat renuenti inferre puellæ,
Sed superi cedit Domini virtute repulsus.
Quo minus assequitur juvenis, magis ardet amore
Desertumque videns hominum se viribus, audet
Dæmonicos tentare dolos, artemque nigrantem.
Experiens magico Cyprianum carmine doctum,
Alloquitur, cujus frangi petit arte pudorem,
Auri se spondens illi conferre talenta
Igneo si fors queat hanc accendere telo,
Atque Cupidinea cor ei terebrare sagitta.
At Cyprianus, ut assuetas vafer exerit artes,
Dæmonii figmenta videt se sistere coram ;
Cui mandata ferens, Justinam peste furoris
Præcipit urgeri diro ut crucietur amore.
Paret larva petens robustæ tecta puellæ :
Virgo thoro excutitur, sentit conamina fraudis,
Et cruce se munit, Christi tutamina poscens,
Signâ crucis cernens pulsus distabit anguis ;
Quem victum aspiciens, alium perquirat aruspex :
Evocat, insinuat quid eum sua carmina poscant.
Evolat aereasque celer prolabitur auras,
Virginis atque petit media sub nocte cubile.
Virgo peti se sentiscens turgore colubri,
Christi præsidium quærit jam tegmine notum,
Vexilloque crucis vallans sibi membra, precatur
Illæsum quo Christus ei servare pudorem
Dignetur, lampas ne ardens superata nigrescat.
Ille crucis reverenda videns rutilare tropæa
Deficit abscedens supero liquefactus honore.
Hinc artis majora magus molimina tentans
Majorem invitat Zoroastris fraude draconem.
Ille superba fremens, nimios inferre labores
Se jactat, victamque proco vincere puellam :
Virgineumque dolis ducens ex aere corpus,
Virginis in specie castis se visibus offert ;
Fingit amare Deum, missam mentitur ab ipso
Se castæ comitem Justinæ, pectora tentat
Argutis penetrare dolis, et præmia quærit
Illi pro tanto quæ sint tribuenda labore.
Hæc modicum memorat (sed præmia magna) la-
[borem.
Illa refert contra cur noluit Omnicreator
Adam cultorem paradisi degere solum,

A Atque dedit sociam divina lege maritam,
Mandans augeri, benedicens multiplicansque,
Legitima quorum mundus compage repletur ;
Divina an rigido temnuntur jura pudore ?
Aspidis hoc Justina trucidis flammata veneno,
Turbatur, surgit, pergit, stupet, angitur, hæret.
Respicit elisam Dominus, divina negantem
Qui quondam Petrum fidei, nec mœnia turris
Sustinet hoste latente rapi ; nam dæmonis hosce
Denotat esse dolos, quæque ad munimina nota
Corde means, orat, crucis arma celerrime sumit,
Effigies conficta, crucis perterrita signo,
Liquitur, et vacuis sese promiscuit auris.

Virgineum pectus cœlesti robore fultum
B Multis inde modis parat impugnare chelydrus,
Bella movens variis tenebrosæ fraudibus artis,
Incutiens morbos, strepitus, phantasma, dolores,
Blanditias et opes, terrores, damna parentum,
Furta, dolos, escæ lenimina, seditiones,
Argumenta, quibus forti munimine tuta
Mœnia prouerent ; Christi vallata sed armis
Mens invicta manet, nullo superanda duello,
Lenia fortunæ spernens, simul aspera vincens.
Virgine bella videns frangi Cyprianus eorum
Quis magis innisus fidit, vocat arte magistrum.
Turbidus ille venit ; petit ac magus ut sibi pangat
Quanam abeant teneræ victi virtute puellæ.
Ille timens linqui : « Jura ne deserar, inquit,
Fraude tua ; » jurat vires Cyprianus in atras,
C « Signum, ait, aspiciens Crucifixi solvor, eodem
Deficiens, liquorque fluit ceu cera per ignem.
— Tehe, ait, est major Crucifixus ?— Major at ille
Omnibus est, pœnas meritis quique inferet ultor.
Pergendum est, inquit, quærendaque gratia Fixi
Ne pœnas tolerem quibus est furiturus in hostes. »
Abjurans igitur virtutes fraude vigentes,
Contemnensque potestatem superabilis anguis,
Præsulis Ecclesiæ pedibus provolvitur, orans
Notitiam signumque dari sibi nobile Christi.
Præsule formidante dolos, dum pellitur æger,
Narrat uti victas Satanæ cognoverit artes.
Grates ille Deo referens, catechizat alendo
Lacte piæ fidei, Christum monet atque petendum
Ejus in ecclesia, cleroque frequenter agendum.
D Iste donum rediens mox funditus omnia frangit
Figmina quis ritu celebri servire solebat,
Vanaque projiciens lacrymis admissa luebat,
Ecclesiam repetens, poscit sibi signa salutis
Ostendi. Ingrediens audit : *Salvum Deus in te
Sperantem facito servum* ; sic cætera quæque
Ut vigili trahit aure, capit documenta salubris
Eloquii, fixusque manet catechumenus intra
Dum reliqui properare foras mandantur, at ipsum
Exire ut levita monet, ac talia reddit :
« Servus sum Christi factus, me extraque repellis ?
— Nondum perfectus Christi dignoscere servus, »
Sollicitus sacris respondit ad ista minister :
« Vivit at ille mihi Christus qui dæmonis actus
Confudit, nostri factus pietate misertus ;

Non hinc egrediar Christi nisi vernula factus
Integer exstitero. • Denuntiat ista diacon
Pontifici; vocat ille novum gnatum, instruit almo
Dogmate, perfectum faciens baptisate sacrat;
Tempore nec multo levitam hunc destinat aris.
Gratia præterea contra data dæmonis artes
Magna refulsit huic plures largita medelas,
Nec dici potis est quantas operata salutes,
Denique presbyteri virtutum culmine scandens,
Doctrinaque nitens, fidei percepit honorem;
Præsule defuncto, sumpsit quo sacra lavacri,
Præsulis officium meritis sortitus honestis,
Justinamque Dei famulam facit esse ministram
Altaris, dat virgineis præfertque choreis.

Cordibus hinc hominum Christi dum semina
[spargit,]

Fit memor ipse sui, Satanae quas vicerat artes
Notificans, quis squalluerit constrictus ahenis;
Accusator ut est solitus fieri sibi justus,
Accusat sese haud fuerit quod nequior ullus,
Enarrans ut eum Phœbo addixere parentes,
Utque ministrarit Dianæ in monte draconi.
Non celans ut Olympiacas servivit ad aras,
Illic sacrilego promotus honore sacerdos,
Dæmonicas discens vires, phantasmata divum,
Aeriasque potestates, insanaque verba,
Bella, sonos, strepitus, herbas, mendacia, fraudes;
Qui varias varii properant seducere gentes;
Ut post Ægyptum Chaldæa petiverit arva
Atque mathematicam nocturna per astra uotavit;
Dæmonicas illos constat quas sumere lomas,
Actus, errores magicis depingere libris;
Ut studuit, tetrus imbutus fraudibus horum;
Angelus ut Satanae lucis se comit honore;
Qualiter aerius princeps se prompserit illi,
Colloquio reputans dignum proprio, atque salutans,
Astutumque vocans, puerum, placitumque mini-
[strum,

Inter primores ejus qui dignus haberi
Promeruit primas, et filius inde vocari,
Ut sibi promissum compleri quæque petisset,
Ac desiderium sibi quod libuisset agendum:
Inque ministerio cuneis stipatus adeptis
Umbrarum, gaudet proceres servire paratos,
Mirantur qui talis huic quod dedita virtus,
Argutum quod apud regem fiducia tanta.
Prosequitur quales rex hic sibi fingat honores.
Et quæ vana creat, fraudes quo præparat astu;
Quos quantosque dolos Justinæ intorserit olim,
Utque illi sibi parentum transmiserit agmen,
Hinc ipsum tetri regem cum milite belli
Tempore certamen quanto patrauerit istud;
Ut regem victum tandem sibi demere amorem
Oravit, quem non validum conferre medelam
Opprobriis petiit multis vanumque probavit;
Versus ut in speciem Justinæ apparuit illi,
Hujus ut accipiens nomen defluxit ut umbra;
Ut Zoroastræa diversas arte figuras
Induerit, mulier vel avis factus, et ejus

A Limen ut ostioli tetigit resolutus ab arte,
Ipse videbatur nolens Cyprianus, et horrens
Qualiter Acladius, passer malefactus ab ipso,
Tecta supervolitans superaverit alta puellæ,
Sed residens plumas positis amiserit alis
Invitus juvenis propriosque resumpserit artus
Depositis pinnas talis qui ascenderat alis;
Spicula quæ dederit replicans, mala quanta pararit
Fraudibus, ut posset fortem captare puellam,
Quomodo cuncta videns Christi vacuata vigore
Tela sui, contra quæ virginis acta pudorem,
Justinæ cœpit crebris extollere nomen
Eloquiis; ideoque fugientibus inde ministris
Spiritibus sibi concessis, quia ferre nequirent
Egregiæ nomen saltem resonare puellæ;
B Impotis ut regis magis hinc contemnere vana
Cœperit, exprobrans et frivola sceptrâ refutans,
Abjurans leges et principis arma nefandi,
Vires magnificans Christi, nomenque decusque;
Ut se flagitiis dum pœnitet esse subactum
Tantis, exacuens serpens molimina dira
Aggressus nimia vi suffocare paravit
Seminecemque dedit, Christi sed nomine dicto,
Signa crucis faciens, evaserit ora draconis
Igniferi, rabidis exemptus faucibus anguis.
Ut quoque multa minans se desperare salutem
Compulerit, nec eum tamen hiuc sibi subdere
[quivit.

Qui super istum Christicolas rogavit amicos
An se tam miserum clemens miseratio Christi
C Tantorum caperet scelerum vincimine nexum.
Tunc artes, fraudes, mortes, stupra, liba revolvit,
Multa venena vomens lacrymis quoque crimina pur-
[gans,

Offusum lacrymis dulces solantur amici
Et pia de bonitate Dei paradigmata promunt,
Attolluntque animos magno sub fasce labantes.
Præcipue quodam nitido sermone deserto
Eusebio dignis illum exhortante profatis,
Ad spem promotus Domini ut pietate levatur
Solamen capiens, facunde hoc notificante,
Scripturæ et sacræ diversa probamina dante,
Dextera celsa Dei quales mutaverit actus;
Verterit ut pravos, erexerit ocios almos.
Ductus in ecclesiam percepit ab inde salutem,
D Combussitque libros artis figmenta profanæ.
Idque ubi cognovit factum, Justina dicavit
Se Christo, vendens pretiosa moniliacultus
Feminei, quorum pretium largitur egenis.
Post doctor factus Cyprianus, et omnia callens,
Tela veneniferæ pestis vitanda docebat,
Anguigenas fraudes, anfractus furta notando.

At draco virosus, mœrens sua crimina pandi,
Atque suæ de se prædæ spectare triumphum
Multa dolens, Stygias animos instigat in iras
Principis Eoi, quærat quo dogmatis hujus
Christiloqui magno Cyprianum jure magistrum,
Qui multas, juncta quadam sibi virgine, firmat
In Christi perstare fide nec cedere flagris.

Comperiens Satanæ famulis Eutholimus istud.
Mittit, et accersit secum cum virgine Patrem.
Quos sibi dum statuit custodia publica vinctos :
• Tune es, ait, doctor magica Cyprianus in arte
Qui multos errare facis sub nomine Christi ?
— Doctus (at ille) fui magicis in fraudibus olim,
Luxuriæ servus et perditionis alumnus,
Multos illaqueans, et perditus impia tradens ;
Sed me salvavit Christus per virginis hujus
Prælia Justinæ, signo quæ dæmonas omnes
Devicit Christi, mandans quos improbe misi
Ut caperent, sociamque mihi cum fraude pararent.
Illa sed hæc spernens simul omnia vicit, et ipsum
Me eripuit, Dominumque dedit cognoscere Chri-

[stum. »

Tunc comes appensum radi jubet unguibus illum,
Justinamque alapis et crudis cædere nervis.
Dum flagrat illa Deo laudes sub verbera reddit.
Pontificem sanctum post hæc ergastula captant,
Justinamque Terentinæ cepere fovendam
Servandamque lares, cujus de lumine Christi
Illustrata domus meritis est virginis hujus
Hinc iterum ducti, parvo post tempore trito,
Belligeri fortes stant iudicis ante tribunal,
Nomine pro Christi sed et ultima ferre parati.
Ferrea mox illis fervens sartago repletur
Fomento picis atque adipis ceræque coacto.
At Cyprianus ut ingreditur corroborat agnam
Christi Justinam, valido quæ robore sumpto
Intrat, et illæsi medios lætantur in ignes,
Glorificantque Deum per quem tormenta trium-

[phant.

Sculptilium spectans Athanasius ista sacerdos,
Indignatus, ait: « Jubeat tua gloria, princeps,
Vincere me vires horum virtute deorum. »

A Cum dicto divum properat monstrare vigorem,
Quemque propinquantem exsiliens rapit et vorat
[ignis
Non Jovis hunc, Phœbus neque, nec fortissimus
[Hercles

Omne Deum vulgus nec protexere lupercum,
Ast comes ut trepidus stupuit ; magnalia Christi
Nuntiat imperatori, qui ad hæc sibi malit
Edicat, referens tormenta ut victa quierunt.
At princeps, quem tunc Nicomedia forte fovebat,
Ut sibilegetur senior cum virgine mandat.
Ducuntur variis acti cruciatibus. Ille
Turpe putans iterum si per tormenta fatiget
Hos eadem, vibrante jubet mucrone feriri.

B Quos Theoctistus cernens ad funera duci,
Oscula victori valido fert. Conspicit istud
Cognatus quidam regis ; jubet atque necari
Hunc pariter, gladioque simul sumpsere coronam,
Ducentes celebrem, victo tortore, triumphum,
Corpora jacta feris jacuerunt nuda sepulcris
Sena luce, Dei servans quæ dextera textit .
Tumque Theoctisti cives, noctu venientes,
Custodes dum dormitant, veneranda capessunt
Navigioque ferunt sanctorum corpora Romam.
Quæ matrona fide fervens Rufina receptat,
Prædioloque suo cultu deponit honesto,
Horum ubi præstantur multæ sub honore salutes.

Præterea plures, quorum non legimus actus,
Tempestate sub hac urbem penes Antiochenam
Certarunt, mundumque suis vicere triumphis.

C Quadraginta simul tunc consummantur agones,
Virginibus varias passis pro culmine regni
Ætherei pœnas, cujus meruere decorem.
Junguntur multi quorum nec nomina legi,
Cœlestis supero quæ littera scripsit in albo.

INCIPIIT LIBER SECUNDUS.

CAPUT PRIMUM.

De sancto Theodorito.

Ecclesiis post hanc fulsit lux clara procellam,
Quam livore nigro pietatis defuga tentans
Obscurare, jubet sanctos libare profanis
Diris aut subigi pœnis ; transmittitur unde
Huc præfectus atrox Julianus avunculus hujus ;
Qui veniens spoliatur Christi truculentus ovile,
Ac dispergit oves, valido sed presbyter almus
Theoderitus apem supero munimine sumens,
Restitit intrepidus pia servans mœnia surmus (*sic*).
Præfectus quod comperiens, ad flagra teneri
Hunc jubet, hinc variis agitatur terroribus atque
Suspensum multis sævus cruciatibus urget :
Lampadibus siquidem latera inflammantur adactis ;
Siderea quibus evictis virtute, repente
Angelico stupidi visu cecidere ministri,
Credentesque ministerium feritatis abhorrent,
Devotique Deum vero Christum ore fatentur.
Quos dum præfectus mergi demandat in altum,

« Ad Dominum, fratres, me nunc præcedite, » san-
[ctus
Martyr ait ; « superans inimicum mox sequar at-
[ctos. »

Sic quoque persistens Christi robustus amore,
Vaticinans etiam plenus de Flamine sancto
Retrogradi interitum Persarum in gente gerendam,
Martyrii, tandem gladio complevit agonem,
Atque polo dignus meritum percepit honorem.
Mulctatur lanius, divino examine plexus,
Quoque sacras violarat opes turgore sedile
Percussus, putri fluit inguina tabe liquatus :
Spirans verme editur, saniem non unguina sistunt ;
Nequicquam medici frustra cataplasmata sudant.

D Nec solum teritur mulcta temerator aperta :
Quin detractores, vigiles gerulique sacrorum
Morte gehennales misera truduntur in ignes.

CAPUT II.

De Licerio et Hippolyto.

Hoc plures etiam vario quoque tempore cladis
 Hic Christi athletæ multis vicere tropæis.
 Isthic Licerius hostem levita beatus
 Fortiter edidit, certans pro nomine Christi.
 Septies hic tortus, longumque ergastula passus,
 Tandem martyrium capitis mercede paravit.
 Hic etiam Hippolytus certavit regna polorum
 Ut caperet, dumosa, novo qui schismate captus,
 Erravit quondam per devia; quique triumphans
 In semet sese prius, hinc ad cætera surgit

A Bella fide. Fortis miles seu fraude subactus.
 Sæva manus qui in vincla dedit, quis denuo liber
 Exemptus, laqueos magno molimine vitat
 Et cavet insidiis instructus ab omnibus hostis,
 Viribus egregiis nitens male cauta piare:
 Haud minus Hippolytus, Christo eripiente, solutus,
 Catholicæque pium fidei regressus amorem,
 Sollicitus cavet ipse dolos, docet atque cavendos;
 Proque fide pugnans valido cautoque duello
 Martyrium factis renitens illustre decorat

CAPUT III.

De sancto Phoca, Petro et cæteris.

Nobilis hic Phocæ veneratur agone triumphus.
 Qui post multiplices pro Salvatore palæstras,
 Qualiter antiquo nunc de serpente triumphet,
 Utque triumpharit populis en panditur isthic:
 Dum serpens si forte loci perstrinxerit ullum,
 Dente venenifero virus lethale profundens,

Mox ut basilicæ comprehenderit ostia læsus
 Martyris, eruitur vacuata lege veneni.
 Petrus levites hic Hermogenesque coluntur,
 Demetrius præsul nec non levita Anianus;
B Eustosius pariter, viginti cum venerandis
 Resplendent sociis, lucis simul æthera nactis.

CAPUT IV.

De sanctis Cyrico et Julitta.

Hic puer insignis Cyricus cum matre Julitta
 Mirandis fertur quondam vicisse tropæis;
 Impia robustus superat qui verbera postquam,
 Calcem mordenti junctam capit ore sinapi,
 Horrendique simul mixturam vicit aceti.
 Sic clavis fixi, vulsis in carcere trusi

Sunt oculis, decalvati, sed et excoriati.
 Hinc lecto appliciti prunis assantur in æris;
 Attriti demum serris linguisque recisis
 Martyrii cursum capitis splendore dicarunt.
 Annumerantur eis socii, sub nomine Christi
 Quattuor et quadringenti certamina passi.

CAPUT V.

De Donato et sanctis ejus sanctaque Margarita

Donatus et Valerianus hic simul
 Cum Restituta, Fructuosa et cæteris
 Bis sex renident, præcluent sodalibus
 Triumphum adepti glorioso prælio.
 Hic Margarita virgo fertur plurima

C Tormenta passa veritatis pro fide,
 Sertata fulget unde sermo gloriæ.
 Vicere plures hic draconem martyres
 Dignis adepti celsa bellis præmia.

CAPUT VI.

De sanctis Antiochia progressis.

Hac exeuntes civitate plurimas
 Multi et remotas luminarunt patrias.
 Cælestis unde lumen ortum dogmatis
 Lucas fidei fert medelam gentibus;
 Appollinaris hinc sequens apostolum,
 Primus Ravennæ verba vitæ detulit.
 Lucianus inde egressus almus presbyter,
 Mundi salutem voce et actu prædicans,
 Tropæa nactus est apud Nicomediam.
 Romana Timotheus ex his mœnia
 Petens beati Melchiadis tempore,
 Dum prædicando gesta Christi publice
 Pandit, coronam promeretur gloriæ.

Progressus ex hac urbe Januarius,
 Fertur sacerdos Gordiano martyri
 Commilitonis et patroni qui vicem,
 Fortis probatus ex agone, præbuit.
 Hinc et Joannes editus Byzantio
 Præsul deserto comit orbem dogmate.
 Duxisse fertur hinc genus Seraphia,
 Sub Adriano passa Romæ funera.
D Pluresque, cæli ut astra lucidissima,
 Isthinc per orbis splenduerunt climata,
 Isthinc Erasmus exiens, Campaniam
 Splendore vitæ lumnat, magnalibus
 Miris coruscans, cuncta vincit tormina.

CAPUT VII.

De Eustachio episcopo et Euphronio.

Multi præterea renitent hac urbe patroni,
 Qui dum sæpe suis hostem stravere triumphis,

Perfecti tandem meritis in pace quierunt.
 Qua Pater Eustachius Beroeis raptus ab aris,

Eloquii fluvios fidei, mirante senatu,
 Catholicis animæ populis alimenta ministrans,
 Blasphemias acies pietatis sternit agone.
 Hostibus hospitio larga sed pace receptis
 Pellitur arguto falsi bacchante cavillo,
 Pellacique dolo injunctæ detruditur arci

A Ac successores propero discrimine plexi ;
 Versilis et pellex fraudes perculsa resignat.
 Post sævos tandem rixarum ac turbinis ignes,
 Dividui Eusebio renitente cacumina fastus
 Impropii, atque datæ contento culmine sortis,
 Euphronius Reblathæ post otia longa dicatur.

CAPUT VIII.

De sancto Simeone monacho.

Hic urbem sanctus Simeon penes Antiochenam
 Actibus effulgens digno celebratur honore.
 Tertius et decimus cui dum provolvitur annis,
 Mundi se curis adimens secreta petivit
 Septa monasterii; fortis patiensque probatus
 Excipitur servisque Dei se moribus aptat :
 Vique viam summæ scandens abstemius arctam,
 Pauperibus clemens, collata alimenta ferebat ;
 Indignis largus, sibi tantum austerus, arctus.
 Psalterium plene modico sub tempore captans
 Pervigil edidicit, memorique recondidit arce
 Fortis et enitens motus frenare superbos
 Palmitio stringit lumbos sibi fune coercens.
 Sulcato undantes refluunt dum corpore vermes,
 Sentiscunt fratres. Patri indaganda ferentes.
 Ille rogat dicat ; tegit hic factumque repressat
 Corripitur visu, patefactum vulnus aditur.
 Resticulæ modo summa patent, magnoque dolore
 Conficitur, teriturque magis conferre medelam
 Dum socii certant ; putrido cum viscere tandem
 Eripiunt restem, et multo vix tempore curant.
 Hinc alti fugiens putei se claudit in imo,
 Quo dum se mactat jejunia longa trahendo,
 Sidereo quatitur monitu visuque minaci
 Timotheus abbas Simeonem quærat ut alnum.
 Restituatque loco, constet quia sanctior ipso.
 Hoc semel atque iterum visu perterritus ille
 Quæsitum jubet ire suos, redeuntibus atque
 Frustratis, properans meat ipse, lacusque repertum
 Explicat invitum baratro, cellæque reducit

Ille monasterium post anni tempora linquens,
 Deserti petit arva, optans habitare seorsum.
 Hic se surrecta concludit amore columna
 Theoricæ fervens speculæ quia celsior exit.
 Trinam post hiemem, fama crescente beati.
 Tricenos usque ad cubitos procedit in altum,
 In qua stans spargit multas in plebe salutes ;
 Languentes medicans, obsessos dæmone purgans ;
 Auditum tribuens surdis et lumina cæcis,
 Mancis restituens palmas, mutisque loquelas :
 Leprosos mundans mirorum millia patrans.
 Quæ qui cuncta feret, cœli quoque sidera dicet.
 Hinc populi multi Christo servire parati
 Allophili, Armeni, Persæ, sparsique Agareni.
 Ulcere percutitur late patientia nectar
 Ut spargat flagrante fidè cruciaminis igne ;
 Unde scatiscentes cernens emergere vermes
 Delapsos repetit matrique reponit alendos,
 Mandere præcipiens Dominus quæ præstet edenda.
 Sic uno innixus pede plenum prostat in annum

Et manet invictus, femoris dum deficit ulcus,
 Corporis exsuperans morbos vincensque labores.
 Saracenorum Basilicus rex petit alnum
 Visere belligerum, benedicique orat ab ipso ;
 Delabique videns exeso a corpore vermem,
 Suscipit atque oculos tangi putredine gaudet :
 Cum subito tabes pia margarita refulsit
 Sumpsit et insignem sanies mutata decorem.
 Ascribit Domini cultor, rumoris et osor,
 Non propriis actum meritis, at regis amori.
 Exultans sacro benedictus et ore tyrannus,
 Qui dives venit, ditissimus inde recessit.
 Hac sanctus Domini postquam se clausit in arce
 Cernere vel cerni muliebri lumine cavit,
 Nimirum metuens culmen dum tendit in altum
 B A summo Domino ne corde recederet imo ;
 Verum nec matri post tempora longa petenti,
 Amplectens pro matre Deum, se visere cedit,
 Culmine virtutum celso magis alta petente.
 Ædificatur huic jam quadraginta columna
 Excellens cubitis, in qua per cætera mansit
 Fixus amore Dei reliquæ stans tempora vitæ,
 Serpentum reprimit rabiem, truciumque ferarum
 Almifico cui naturæ miseratio fulsit
 Lumina testantur supplicis medicata draconis ;
 Venit et huc mulier sævo saturata chelydro,
 Quæ noctu sitiens biberat pro fomite pestem ;
 Invalidamque manum medicorum experta, requirit
 Certi solamen medici ; fert vir pius aptum
 C Antidotum præbens benedictæ pocula lymphæ
 Huic quæ sorbuerat maledictæ viscera belvæ.
 Nec valet hanc ultra funestum lædere poclum,
 Sumit ut imbutum vitali munere potum.
 Accidit ariditas, pestis regionis adustæ,
 Pulvere telluris nimio squalentibus arvis.
 Accola tum densus summo de monte fluentem
 Replentemque pios fluvium pietatis adivit,
 Æterno effusum pietatis fonte supernæ
 Fundentem lætos Simeonem cordibus haustus,
 Præsidium petit hic solitum, suffragia poscens
 Celsa Dei, subitoque illo poscente dehiscit
 Terra patetque chaos, lymphisque immane repletur
 Tunc jubet ille fodi septem fierique meatus
 Per quos inde latex agros fecundat inundans,
 D O celebranda viri virtus, oratio cœlum
 Cujus ab ore petens imum patefecit abyssum ?
 Arborea gemini residebant forte sub umbra
 Hac, urente polum Phœbo, regione viantes ;
 Prægnantemque procul cervam transire videntes.
 Adjurant Simeonis agi virtute potenti

Stet prendique sinat : stat tanto nomine sumpto,
 Obsequiturque pedem referens devotior ipsis.
 Virtus mira viri, cujus dum voce citatur
 Nomen, et infidis parens fera servit agrestis.
 Transiit hic feritas pecudem translata relinquens
 Invadensque homines ; sævi, pietate remota,
 Nec venerantur eas reveritur quas fera voces :
 Invadunt igitur prædam, virtute prehensam
 Alterius, perimuntque superno numine fixam.
 Comedunt, torrent, nec ad id data viscera mandunt,
 Digna sed audaces mox perculit ultio mentes.
 Et ratione carent ratione carente feroces
 Qui exstiterant, prædæ pietatis honore subactæ
 Sumentes ægros pecorisque silentio flatus
 Tramite sic cæpto properant cum pelle revulsa
 Festinique petunt veneranda cacumina justi :
 Nec latuit vatem præsumptio facta ferorum,
 Quis superam pius orat opem ferrique salutem ;
 Seductis [f. sed votis] gesta improbitas obsistit opi-
 [mis.]

Dantur ei meliora tamen quam postulet, atque
 Promeritam tolerant decreto tempore pœnam,
 Ne posthac æterna reos tormenta voluent.
 Dum patiuntur et hi multis præsumptio talis
 Aufertur, digno plures moderante flagello
 Post geminum magnis precibus sed præditus annum
 Hospitibus tandem miserans medicatur anhelis.

Sævus ea quondam pardus regione furebat,
 Proturbans homines, pecudes jumenta voransque ;
 Agricola contra sancti tutamina Patris
 Exposcunt, rabido quo defendantur ab hoste.
 Perversis ast ille sciens apponere sancta
 Sanctificans benedicit aquam, mittitque ferendam
 Per loca qua pernix pardus transire solebat.
 Distinctus maculis, et crudelissimus hostis
 Ignoram multis pedicam venantibus edens,
 Torva salutiferis repersa liquoribus arva
 Accelerans præcepsque ruens ubi bellua tangens
 Concidit, et vitam tenues emisit in auras ;
 Non funesta valens ad eorum vivere mortem
 Quorum vir Domini certat defendere vitam.
 Suspendunt igitur vicino tergora calli,
 Securo Dominum Simeonis corde viator
 Ut benedicat, iter, posita formidine, carpens.

Omnimodis tamen ille sibi prohibebat honorem
 Deferri, fugiens ventosæ munera linguæ.
 « Perge domum, » dicens, præbebat cuique mede-
 [lam,

« Glorificansque Deum qui te sanavit, honora,
 Nec te curatum Simeonis viribus ausis
 Prodere, ne pœna versa tibi sorte feratur ;
 Nec jurare Dei præsumas nomine summi,
 Peccatum esse sciens ; in me quin paupere jura
 Constricto vitiis fragili sub carnis amictu. »
 O dignum Christi fomulum ! dum vertere curat
 Lapsantes animas, potiora pericula demit,
 Lubrica linguarum bonus in se spicula demit,
 Ne in Dominum commissa reos peccata tenerent,
 Quos proprio redimens salvavit sanguine Factor.

A Explevere duo socia mercede laborem
 Ut quod perciperent posthac libra finderet æqua ;
 Comproperantque dehinc sancti benedici ore,
 Quos ille aspiciens, cordisque occulta penetrans
 (Alter enim comitem pellace fefellerat astu),
 Cur veniant rogat qui sunt, iteratque opus illi
 Non tamen omne ferunt : « Frausnesit facta videte. »
 Utque negant, vafro « Caligam pede tolle » beatus
 Dixit, et hanc ubi das comiti, non estis iniqui. »
 Quo facto crepidam tollenti, « Dissue, » mandat,
 « Quinquaginta tuo solidos tibi jure capessens,
 Totque sciens socii parili perone latere. »
 Sic moderata æqui collegæ lance recedunt,
 Magnificantque Deum perversa fraude carentes,

B Ut dum totius nisu virtutis adhæret,
 Junctus mente Deo, sit munere spiritus unus
 Cæca tenebrosi rimans penetralia cordis.
 Sic cujus combusta domus civi Antiochensi
 Quantum perdiderit ; quare narravit avaro
 Promens quot latebris solidorum abstrusa talenta
 Celarit, serusque boni nihil inde patrarit ;
 Mersa ideo cæcum baratri testatus in imum,
 Ostendens non ignaro quod fecerit istud
 Se, Dominus famulo sua charo examina pandens
 Arbitrium suspectanti seu judicis æqui.

Olli præterea pietas immensa vigeat
 Affectu et cunctis avido prodesse benigno.
 Unde etiam lethi quondam de fauce latronem
 C Eripiens, cælo celeri solamine misit,
 Qui post lethiferis mala plurima gesta rapinis,
 Dum mortis meritæ pateretur ad ultima pœnæ,
 Aggreditur propero venerandam calle columnam.
 Quærentum quem nemo valet contingere visum,
 Sed nec ad hunc ausus capiendum extendere dex-
 [tram ;

Moxque ubi deflevit septem sua facta diebus
 Perfidus Honoratas dudum tandem esse fidelis
 Addiscens, gratique canens sibi tempora finis,
 Conscendit lacrymis paradisi gaudia lotus
 Et vectus meritis Simeonis ad alta beati ;
 Atque decus Christi confessum in morte latronem
 Consectans, raptum Dominus quem faucibus orci
 Ad paradisiaci perduxit amœna decoris.

D Inclytus hic Domini famulus quæcunque petivit,
 Hæc salutari dono captavit herili
 Nam regina potens, tamen infecunda marito,
 Legatis rogat attribui sibi gaudia matris.
 Expromptam pietate fidem venerabilis ille
 Mente tuens, promittit opem, promissaque supplens
 Fert sterili partum, non inferior Eliseo ;
 Clarior utque viri virtus hoc clara patratu
 Splenderet, puerum peperit regina, repertum
 Tempora post mutum gressus neque ferre valentem.
 Approperansque Dei famuli prope culminis oras,
 Cum misero legat mœrentem infante maritum
 Patrono ; tantisper eos jubet ille manere
 Dum Domini petat auxilium : petit, accipit, ori
 Sermo datur pueri, discunt incedere plantæ.

Fitque pius senior pueri director et actor,
 Officium dum præbet ei linguæque pedumque,
 Cujus, cum quando obtinuit pater exstitit olim,

Clausa vir egregius scrutans arcana videbat,
 Nulla domum cujus mulier penetrare solebat.
 Forte fuit quædam cupiens invisere vatem,
 Militiæque viros ejus habitacula petentes
 Cernit, et arripiens habitum mutata virilem
 Militibus comitata subit secus ostia sancti.
 Limina non audens vetitæ pede tangere cellæ
 Conservanda petit comitum jumenta ; sinuntur.

Introeant socii, benedicunturque beati
 Ore viri ; posthac ait ille : « Remansit
 Quilibet ante fores, ex me cui talia ferte :
 Noli vexari, intro pedem neque dirige Christi
 Contra dispositum, servi fidei [cod. 2 fieri] ipse mi-

[sertus.

Namque tui cernendo fidem Dominus probat altus.»
 Egressi comitem pandat quo vera precantur ;
 Prodit se sociam, socius quibus ante putatus,
 Talia mente viri quare præsumpserit addens.
 Auribus hæc illi stupidis animoque trahentes
 Magnificant Domini, venerantes munera, servum.
 Funera post cujus quædam temerare protervo
 Claustra petens ausu, vetita ut pede limina tangit,
 Retro plexa ruit, lethoque coercita cessit.

Sæpe quidem veniens benedici multa petebat
 Turba hominum ; sed ea longas dum tempore
 [quodam

Expectante moras precibus trahit ille, minister
 Innitens gradibus conscendit ad alta columnæ,
 Nec responsa capit populum solarier orans :
 Vocibus assiduis tandem insistente caterva,
 « Ne, fratres chari, sitis mihi, quæso, molesti, »
 Sanctus ait, « morulas quod vobis affero tardans ;
 Magna quidem navis me dum vocitabat in alto,
 Cujus ad exitium tumida surgente procella,
 Ferme trecentorum titubabat vita virorum :
 Mente simul sensi Dominum me poscere posci,
 Omnipotentem adii votis, qui protinus illis
 Tranquillam miseratus opem direxit in undas.»
 Dixerat, et precibus ditans in pace remittens.
 O mens alta viri, qui, domate septus in arcto,
 Mente maris dum lustrat aquas, præsentibus astat,
 Turgida concilians absentibus æquora præsens ;
 Spiritus exsuperans carnem præsentia differt,
 Transvaditque solum tribulatis promptus adesse.
 Carne licet gravidus liber jam fertur in orbem.
 Ergo negans non spernendo præsentibus aures,
 Aures quo præsens non cernebatur habebat ;
 Nimirum Domino junctus transcenderat ima.

Hic regionem istam pius ut patronus alebat,
 Pestiferos removens morbos cladesque repellens ;
 Nam telluris agros motus quatiebat et ædes
 Hic quondam pariter sternens hominesque domosque,
 Cives agricolæque simul qua peste coacti
 Præsidium quærunt Patris sublime beati.
 Ille Dei liquido venientibus undique turbis
 Esse aperit dignam meritis facientibus iram,

A Cum tanto in populo faciens bona vix foret unus ;
 Suggestet secum precibus procumbere plebem.
 Una, non parili merito, voce æthera pulsant.
 Et Christum pariter summissa mente precantur,
 Sed quis eum digno, puro quis corde rogaret,
 Arcano Dominus famulo sermone revelat,
 Pandit et is populo quod de tot millibus unum
 Audierit Dominus secum, nomenque fatetur
 Agricolaë, accersitque virum, vitamque precatur
 Edicat, reliqui ut factum meritumque sequantur.
 Se sed hic indignum peccatoremque referre
 Perstat ; ut exemplum tribuat virtutis amicus,
 Ne tectum celetur opus bonum et utile multis,
 Cultorem compulsus agri se detegit ille,
 Resque tripertito sejungere, pauperibusque
 B Parte data, fisco partem, sibi cætera subdat,
 Enitens rebus propriis contentus haberi,
 Reddere quæ Domini Domino, quæ Cæsaris ipsi :
 Tendere nunquam ulli insidias, nullique nocere ;
 Fratrem quemque suum in Christo ceu semet

[amare.

Audito hoc cives humilem venerantur, honorant
 Ruriculam, meritumque pii Simeonis adorant,
 Per geminos istos instanti a morte revulsi,
 Quod non spondentur Sodomis conferre noveni.

Hunc charum Dominus famulum protexit ab omni
 Hoste, notans quod si quis ei mala ferre pararet,
 In Dominum peccaret, dum tangendo nitentem
 Conspectus Domini pupillam tangeret alti.

Quidam nempe ferox, sævo instigante dracone,
 C Almificum diris præsumit carpere dictis,
 Hunc seductorem memorans et fallere turbas,
 Militiæque potens sibimet mandare magistrum
 Vadat et hunc vexans deponat ab arce columnæ.
 Permissus properat sociosque asciscit et altas
 Appellunt scalas ; gradibus conscendere nisus
 Infelix, quem conscensum mala vota negabant :
 Tresque gradus scandens superaverat, ecce remolæ
 Vi supera scalæ subito liquere columnam ;
 Et miser appensus cælo, terraque perosus,
 Quattuor ut cubitis elatus rure pependit.
 Ecce furens animos cæcato corde feroces
 Extollit, pharetraque rapit pendente sagittam,
 Lunatoque arcu nisam pia membra forare ;

D Ira superna manum ferit : haud mora plectitur
 [arens ;

Hincque ferox chiragram patitur rapiturque podagra,
 Officio mannum monstrans peccasse pedumque.
 Nam Christi conatus ubi prosternere servum
 Sternitur ipse miser, dextra damnante superna.
 Dudum etenim turris cæli qui celsa petentis
 Structores labio in multis secrevit ab uno,
 Ascensuque poli indignos summovit inepto ;
 Ipse trucem removens præsumptis perculit hostem
 Gressibus excelsum Domini vexare parantem,
 Indignus, famulum cæli secreta colentem,

At sanctus Domini postquam per pluribus annis
 Fixus amore Dei celsa stetit altus in arce,
 Nunquam intermissis precibus, demum pia felix

Inter verba precum cœli secreta petivit.
 Intentam cœlis animam ad cœlestia mittens
 Cernere scandentem per tempora longa cupitum,
 Et locat ætherea, satiat quam gratia Regis,
 Et locat ætherea superis cum cœtibus aula (167*).
 Illustrata dies posthac dum tertia fulget
 Quam Christi celebri colitur resurrectio cultu.
 Exspectante diu benedici plebe gregata,
 Patris sollicitus cura conscendit in arcem,
 Antoninus, et innixum votis ratus, astat
 Attentus, tandemque vocans, multa et prece poscens,
 Dum jam nulla rependuntur responsa petenti,
 Aure nec assumit spiramina nota minister,
 Sese cernuus inclinans ori applicat aurem,
 Flamme pro vitæ nihil hic nisi aromata sentit,
 Nectare fragrantis et nare capessit odores
 Funere spirantes ejusque flamine Christi
 Late respergens odor inclytus exstitit æthræ.
 Discipulus cernens hominem quod liquerit imum
 Mistis longa trahit lacrymis suspiria corde,
 Multa querens gemituque animam confectus anhelò.
 Dum lactum ingeminat raptus mulcente sopore,
 Sopitus subito jura manu (sic), virtute superna,
 En Patris orsa capit monitis sibi talia dantis :
 • Ne metuas, gratam neque enim dimitto columnam,
 Culmina nec montis linquam quæ lumina vitæ
 Certans obtinui; descende, satisfaciensque
 Plebi exspectanti de me, sic perfer in urbem
 Nuntia, clam mœsti fiat ne turba tumultus;
 Namque ego quod Domino placuit jam fine quievi,
 O plenam virtute animam neque funere victam!
 Affectum planctu famulum fessumque levando
 Visitat inconsolatum ne linquat alumnum,
 Et quonam ipse docet ritu sua funera curet.
 Experrectus homo Christum pavefactus adorat,
 Pigneraque attentans e corpore carpere sacro,
 Ecce repente videt gelidum tremuisse cadaver,
 Ac sese penitus hoc absterrerier ausu;
 Quo misso celeri descendit ab arce regressu;
 Pontifici fratrem tum dirigit Antiocheno
 Quem probat egregium, qui cœlitus irradiatus,
 Cernere erat solitus secretis multa loquentem
 Cum Simeone horis, præclaræ vestis amictu
 Splendentem niveo rutilum ceu fulgor amicum.
 Crastina lux roseo lustrabat lumine terras,
 Præsulibusque sibi junctis tribus Antiochenus
 Approperat, tensis circa deponitur alta
 Aulæis auro pretiosius arce monile;
 Ast ubi contiguæ corpus devertitur aræ,
 Cuncta in circuitu nebula replentur opaca,
 Ut se præsentem Dominus monstraret adesse
 Quem tectum nebula petit e caligine Moyses,
 Et Salomoniacam nebula qui impleverat aulam
 Pontifices arcam cherubim dum sedibus aptant
 Utque probaretur potius præsentia summi
 Certa Dei, cœles cultu radiante renidens,
 Cum visus septem senioribus abdita ferre.
 Papa sacræ setas cupiens decerpere barbæ,

(167) Sic codex uterque.

A Nazareumque pilis Domino nudare sacratis,
 Ut dextram ad metuenda tulit, hæc arida cessit,
 Nec valet hic votis servire gelata ferentis;
 Hærens antistes stupet, atque manum sibi notam
 Miratur non esse suam, Dominumque rogare,
 Quod sibi jam visum restaret inutile membrum;
 Utque vovet jurans se talia deinde cavere,
 Adjutusque precum populi fulcimine multo,
 Organa nervorum recipit revocata suorum,
 Perditaque officium recalescens palma recepta.
 Lætantes igitur tactu reverenda vehebant
 Membra suam validum populi tutamen ad urbem
 Dumque pio proficiscentes cum funere vicum
 Introeunt quemdam, famulum quo clarificare,
 Legerat Omnipotens, subito en immobile pignus
 B Efficitur; ponunt geruli intolerabile pondus,
 Nec sufferre valent vim quæ descenderat æthra.
 Hic vir erat dudum fere quadraginta per annos
 Sermonem non aure trahens, non ore ministrans,
 Numine qui ductus supero ruit ante feretrum,
 Sensu cordis opem poscens, quam voce nequibat;
 Ecce repente sibi divini sentit adesse
 Culminis auxilium stupidus, sensimque catervæ
 Non solitus haurire sonos, et verba capessens,
 Concipiensque animo insuetas parit ore loquelas,
 Exclamansque diu tacito sic ore profatur:
 « Serve Dei, bene venisti. tuus introitus me
 Salvavit, tibi nam vita famulabor in omni,
 Spiritus hosce meos vegetans dum rexerit artus; »
 C Cum voto surgens loculum simul atque prehendit
 Alleviatur onus, subito portabile factum,
 Laudantesque Deum gestant sine pondere pondus.
 Nec dubium quod ad id Dominus servaverit istum,
 Dum multos aliis et jam regionibus actos
 Per sancti Simeonis opem curaverat ægros,
 Mortuus ut vitæ viventi dum daret usus
 Ipse probaretur feliciter in regione
 Vivere vivorum vitæque hærere datori.
 Jamque propinquabant urbi, plebs mœnibus ecce
 Progrediens, psalmosque boans hymnisque canora,
 Lampadibus lichnisque micans, ramisque decora
 Palmarum, sacris properat fieri obvia membris,
 Atque triumphantis mundum gestamen honestum
 Urbi inferre suæ, populi munimen et arcis,
 Majori ecclesiæ extemplo pia munera dantes.
 D Pandit abhinc Dominus quonam sibi chara recondi
 Ossa velit potius, jussamque vehuntur in aulam;
 Utque palam faciat cunctis id numine divo
 Prorsus agi clara superis demittit ab astris
 Nobilitate virum, virga qui fulgidus auri,
 Splendidus aspectu, candenti tectus amictu
 Sedulus insistens operi, dum claustra sepulcri
 Communia sident, mansit, mox inde recedens,
 Amplius hic visus nec post, nec paruit ante
 Unde datur notum cœli venisse colonum.
 Vatis abhinc tumulo tam mira patrata feruntur,
 Quo non plura prius vivens fecisse putetur,
 Arduus excelsæ dum perstitit arce columnæ,

Ut Domino junctus noscatur in æthere summo
Vivere nobiliter tantis qui vivere signis

Cernitur in terris; vitam nec morte peremptam,
In melius sed ei cœlesti sede relatam.

CAPUT IX.

De sanctis Vitale ac Meletio episcopis.

Vitalis tritam reparat versamque tyrannis
Erigit Ecclesiam, decessorumque benignum
Supplet opus, proprio cumulans fervore decorem
Licinique pium pandit sub tempora zelum.
Intonat hic puris divina Meletius orsis,
Armenas postquam sacro dogmate gentes
Imbuit, obstructo cohiberi nec valet ore
Eminus irradians digitis quin cœlica pangit:
Gaudet et expulsus veri servare libramen;
Et remeans secum socios conjungit et armat,
Insuper acquirit; spolio quoque mœret Apollo
Prole sacerdotis, mulier devota quod offert
Patri salvifico, raptum a genitore profano.
Unde manus atque ære pedes et dorsa subustum,
Post patris attritos celebri certamine divos,
Rex pius educit, claustrisque serisque reclusis,
Et sancto redhibet revocatum matre parenti
Curatrice animæ celatus honore puellæ.
Inde Palæstinam rapidus, comitante Cyrillo
Quique pio post hæc genitorem germine gignit,
Præsul apostolicus synodum diversa secutam
Veri luce gregat, concordi pace serenat,
Insinuatque Dei quam sit substantia simplex,
Dans purum fidei Joviano dogma probari;
Dividuas fugiens lites, pacem omnibus offert,
Raptoremque lupum sacra in consortia poscit:
Errorem abjiciat, feralia crimina ponat,

A Desinat esse lupus mitisque appareat agnus,
Atque greges parili secum tutamine pascat:
Sedem sermo Dei teneat, jungantur utraque
Parte duces, uno jaceat grex omnis ovili:
Solutus qui superet generalia regmina tractet.
Fœdera sed pacis crudelis bellua nescit;
Pastori ergo pio caularum jura feruntur;
Crescit honor miti, pro votis regna reguntur
Pacificis, sceptrâ imperii virtute probantur
Pontifices digno præcelsis fascibus addi
Barbaricis Theodosio superante catervis,
Devotis seseque manu cernente beati
Cultibus ornari, regnique subire decorem,
Visorum confirmat opus, documento secutum.
Quo splendore nitens ubi primitus ora patroni
B Ore legit princeps, e pluribus excipit unum,
Agnoscens nullo prodente, petitque, probatque,
Utque patrem soboles, amplectitur, ambit, honorat,
Oscula dat labiis, oculis; pectusque caputque,
Insuper et dextram, qua se sumpsisse coronam
Fit memor, ore colit retegens, conspecta retextit:
Cumque ipso fidei normam Patribusque retractat,
Huncque Patres celebrant, dignoque nitore venu-
[stant.
Nec longum post emeritus petit æthera præsul
Nobiliumque nitet præconum laude sepultus.
Martyris et thecæ conjunctus honore Babylæ.

CAPUT X.

De sancto Flaviano et amicis ac successoribus ejus.

Eois Patribus, cunctoque favente senatu,
Erigitur meritæ Flavianus honore cathedræ
Atque Petri primam sortitur regmine sedem,
Cujus jam pridem moderatur navita cymbam
Inter et adversas mundo fervente procellas,
Consiliis, rabido prohibens hanc æquore mergi,
Comebat, placidis servabat turbine remis,
Dispositisque docens Regem laudare choreis
Davidica dedit Ecclesiam reboare camena
Æternisque choris divina poemata pangi.
Excubiis instans Agni secum agmina cogit
Concordi Dominum lætaque canentia laude;
Horrorem incutiens pravis, dat gaudia justis:
Nec terrore, nec insidiis pia dogmata linquens,
Culmine nec captus tentusve ad dira coactus;
Expugnat nocuos, asciscit agone sodales;
Diodorum, Cilices quo post rectore coluntur;
Acacium post hinc Bericæ virtute nitentem;
Aphratem, diva seniore luce cluentem,
Qui veri radiis ferit improba sceptrâ gerentem
Thermali rigidum plectens fervore ministrum,
Insuper accitur Julianus culmine magnus,
Virtutum fideique micans fulgore decorus,
Absentem quem torva manus sibi plaudere jactans

C Præsentem dolet excelsa se luce prementem
Oris et ad columen magnalia mira ferentem.
His vir præcipuis factis et origine celsus,
Necdum sede fruens, Flavianus fultus amicis
Bella lupis obicit, pastoris robore digna
Exerit, ostensis defendit ovilia belvis
Tela acuit, pharetras et propugnacula condit,
Hostibus obsistit, gregibus munimina suffit;
Bellantes recreat, bellis consulta ministrat:
Arcus emunit, radiantia spicula mittit;
Insidias frangit, captantia retia rumpit,
Fallentesque feras agnina pelle recludit,
Depromitque lupos, discussa fraude, latentes,
Tutaturque greges, et dentibus eximit atris,
Solertique vafri dirimit tabentia morbi
D Consilio, retegitque dolos et mele venenum
Elicit, occulte cogens vomere abdita pestis,
Dum sene mulcato educit pudibunda veterani,
Deprensam excutiens saniem, studet arte medendi
Corruptum reparare pecus, polluta piare,
Fracta ligare, viæ seducta reducere rectæ;
Cogere dispersos Christique remittere caulis,
Colligere errantes, unice rependere ovili.
Si quid fors patitur, cura accelerante levatur,

pastoris tegitur pecus omne quiete.
hinc iterum pulsus patienter honestus
præsul, dira omnia ferre paratus ;
vocatus adit, censores non fugit hostes,
arsantes reprobat, torvisve resultat,
ollicitans, apicem se ponere spondet,
assorem renuit, nec plura pavescit [probatur
in irato [ms. 3 mirato] : dignus hinc sede
Augustus causam, crimen quoque sumere
errores et stulta cavilla resolvit ; [poscens,
stituit, turbata cacumina neclit,
ir populi, coeunt in fœdera gentes :
Egypti simul, Asia, Thracia, Pontus,
que sacerdotes pia pacta capessunt.
I emeritus cœli fastigia scandit.

A Porphyrio sedis Flaviani sorte potito,
Almus Alexander digno succedit honore,
Laude frequentatus, probitatis munere mactus,
Ore quidem clarus, vitæ sed clarior actu.
Abiuntum pridem pecus in ovile reducens,
Dum lotas recipit fluvio exhilarante bidentes,
Hostes ingemere, at cives applaudere præstat
Impete lætificans revocati fluminis urbem.
Huncque Theodorus probitatis acumine sectans
Castificæ speculum vitæ, pietate renidet.
Quæ restant etiam septis pecuaria reddit.
Postquam magnanimus sumit sacra jura Joannes.
Ponitur hic, ponitque pari fervore Cyrillum.
Cui Marci redhibens, Cephæ quoque sede recepta,
B Dum lites removent, Christi aulam pace venustant.

CAPUT XI.

De sancto Macedonio eremita, et Evagrio (167).*

o viri circa hanc virtutibus urbem
pariter mundum rabidumque tyrannum,
cives et mitia castra tegentes,
scibus, monitis nunc, agmina sancta re-
gentes,
arcessu, modo subventu, apta ferentes.
jussa Macedonius crudelia cæsis (cod. 2 cen-
re parans jugulis, et montibus altis [sis?]
dvectus trepidis, funesta gerentes
ar ; pannis fascas haud obsitus horret,
terrens sunt quæ mandata minaci
ro leganda serit, monet esse caducum
s sortes dominari in regmina fratrum,
m imperium, parilem quin cernere partum;
aud homines Domini sub imagine factos.
Dominum cujus punitur imago :
n uxoris statuam grave ducat ahenam,
age Cuncticreans moveatur imagine rapta :
um videat sensata carentibus absint ;
simul plures unius honore valere :
æ modicum functo reparare capillum.
ndentem cohibens terrore leonem
primatem, solvit discrimine plebem,
solvendum fertur mens delubra regis.
cer ingenii rutilans Evagrius acris
nituit, tractans divina decenter.
llure Dei cultu terrena relinquens,
icitæ fugiens res atque parentes,
illecebris monachi certamina mundi
regem actu retegens, quem nomine præ-
[fert (168),
hunc hostis virtutum culmine cernens
tendiculas cordi circumjacet atras :
riam reparat, viduæ solamina matri
, et sacris patrimonia ritibus aptet ;
uit, licet admonitum duce, ni trahat hamis,
s exturbet, vitæ projectet arenis.
ant nudo rabidarum furta ferarum.

Principem in hoc capitulo obtinet locum Vita
monachi ; in titulo tamen nulla de eo mentio.

Panditur actutum grassatum præda rapinis,
Ismaelitarum rapiturque examine, turbæ
Dispersæ comitum variis et cladibus actæ ;
Sicque camelorum gibbis sublimis inhærens.
Per vastam fertur oremum, caro cruda resolvit
Esuriem, misero potatur lacte cameli,
Barbaricæ curvatus heræ datur absque pupendis
Nudus abire, ovibus discit dependere curam.
Servitium respecta levat memoratio patrum ;
Exigit hic monachum precibus psalmisque sueto
Instat, delectant famulatus jura subactum.
Invidet his hostis, laqueosque per abdita tendens,
Hortatur dominum donet solamine servum
Quem videt egregium caulas implere patronum,
C Vinculorum sociam famulo nexare maritam
Decernit, gladio renuentem cedere cogit,
Detestatus inquit thalamos virtute perosos,
Plangere pro cantu, pro saltatu edere luctum,
Flere pudicitiam, proprium consciscere lethum,
Quærere decessum, vitæ præferre pudorem :
Evibrat in sese ferrum, comes ausibus obstat :
Morte fera abstineat, jurat vel se prius Orco
Demittat feritas, tali nexamine jungat
Pertantes animas lucem postponere castis
At pudor ipse placet, capiat pietatis amicam,
Munditiæ sociam, mentis quam copula carnis
Collibeat, domini thalamos Deus ipse nitorem
Approbet, alteratra ostendat dilectio nexos.
D Attonitus senior virtute vigere virili
Miratur facilem lasciva ad lubrica sexum,
Diligit ut junctam volupe plus imo jugalem :
Cernere nuda tamen refugit vel tangere carnis,
Perdere pace pavens studuit quod quærere bello.
Acceptos dominis plus talia vincula reddunt,
Nulla fugæ formido ; eremi dum vasta pererrant
Liberiore gregis ductu : memoratio mentem
Prisca subit fratrum, blandi respectio patris.
Interea formica terens prudente vacantem

(168 Hieron. in Vita Malchi : - Malchus, quem nos
Latine regem possumus dicere. *

Sollicitat cura, stupidam diversa trahentem
 Mœstitiâ mentis vultu comes unica raptat,
 Pectoris arcanum rogitat, secreta patescunt.
 Exhortata fugam, quæsitâ silentia firmat,
 Spemque metumque jugi volvunt per operta susurro,
 Carnibus hircinis prævisa viatica curæ.
 Sero subitur iter, carnes et tergora tollunt,
 Utribus innixi rapidis se fluctibus addunt,
 Flumine transmissio dubii per devia currunt ;
 Post tergum assidui revocata fronte mentes :
 Noctibus insidias veriti loca sicca terebant.
 Tertia jam transacta dies et adhuc tamen idem
 Retro referre monet visum fluitantibus error :
 Ecce camelino geminos accedere cursu
 Mens præsaça mali dominum lethumque retractat
 Appropere simul, nigrantem cernere solem.
 En trepidis longe penetrans depromitur antrum.
 Nec minus horror ibi mortis scrobiumque venena
 Introrsum properare vetant, adituque sinistre
 Ingressos restare jubent, Famulo comitante,
 Persequitur dominus speluncæque applicat ora ;
 Jamque necis pœna gravior formido videtur :
 Presserat ora pavor, jam lingua ligata tremore,
 Cum servo dominus miseris educere mandat.
 Ipse renudatum cæsurus ut evibrat ensem,
 Præterit ingressus jussos post terga relinquens,
 Cernentes se nec cernens rigido increpat ore,
 Furciferos vocitans, plexosque eripere clamans.
 At memor Omnipotens famulorum, ad bella læenam
 Excitat interius, fetus alimenta ferentem.

A Quæque trucem invadens rapit hostem gutture
 [fractum ;
 Indignatus at ipse moras differre nec iram
 Alterius tolerans dominus, petit intima fervens,
 Et rabido servum increpitans clamore socordem
 Dum sævit, sævos incurrit in abdita rictus.
 Defensos furor ultricis quatibat et horror,
 Ac similis metus interitus torquebat anhelos.
 Inter tanta sitos discrimina gloria ductæ
 Sola pudicitia attollit solata latentes.
 Immos pavor ipse tenet seu limite vitæ
 Suspensos, dum cauta rapit foveamque relinquit
 Evectans catulum fera mordicus ore prehensum,
 Tutelamque suam cedit metuentibus antrum,
 Nec mox erumpunt, propensaque dona tremiscunt,
 B Vindicis occursum tremulo sibi pectore fingunt
 Transactaque die, jam sole cadente, sequuntur
 Egressi latebram partos sibi stare veredos
 Auxilio Domini, hostilique sub impete ductos.
 Quis ista conscensis recreati vasta peragant
 Gaudentes eremi ; decimo Romana tenentur
 Castra die, pandunt ex ordine gesta tribuno,
 Oblatque duci pretioſjumenta relinquunt :
 Atque monasterii monachum repetita caterva
 Sic recipit, castisque comes conjuncta choreis
 Fulcitur dilecta soror, nec credita fratre
 Sic gladios interque feras desertaque nunquam
 Captivam esse pudicitiam patet, atque jugatum
 Posse mori Christo famulum, non posse reflecti.

CAPUT XII.

De sancta Pelagia.

Hujus Pelagiam percepimus urbis alumnam,
 Quam vitæ meritis veneranda cacumina juxta
 Montis Oliveti signavimus astra petisse.
 Cujus de tenebris ad lucem, a morte gehennæ
 Ad clarum vitæ celebri pietate triumphum,
 A maculis ad sacra poli mutatio talis,
 Pontifices quondam jubet urbis episcopus hujus
 Appropere sibi quosdam regione propinquos.
 Hos simul inter adest sanctus cognomine Nonnus,
 Vir justî rectique tenax, mirabilis actu,
 Et probitate pius ; mores qui propter honestos
 Cælibis ac vitæ cunctis venerabile culmen.
 Almo et monacho præsul resplenduit almus,
 Casta die quadam sancti dum semina verbi
 Pro foribus templi, sociis poscentibus ipsis,
 Spargeret hic, cunctis mirantibus, ore beati
 Verba senis, tam magna seri, tam digna profari :
 En ardens rutilus transibat mimula gemmis
 Ornato residens pompæ meretricis asello.
 Quam fulvis nitidum radiis contexerat aurum
 Undique, vel claris onerata monilia baccis.
 Hanc comitatur ovans puerorum compta caterva,
 Grexque puellarum luce ornatissimus auri,
 Vestibus insignes, decoratæ torquibus omnes ;
 Quæ quo migrabat, spargebat aromate ventos,
 Sollicitis vacuum nidoribus aera replens,

C Hujus in aspectu satias fugiebat amantes.
 Pontifices stupidi tanta ambitione meantem,
 Non in honore Dei procerum descendere asello,
 Nudato nitidos prodentem vertice crines,
 Intuitu vultum ceu magna a labe reducant,
 Nonnus at egregius, speculans attentius, atque
 Longius asservans visu dum transiit, hæret,
 Corde sub attonito reliquis incognita volvens ;
 Inde recline caput genibus superaddit, et omne
 Mox lacrymis manuale, sinumque replevit obortis.
 Exin magna trahens imo suspiria corde
 « Num delectatos, socii, vos jure probatis,
 Hæc quo se mulier cultu decoravit amœno ? »
 His nihil hæc contra reddentibus, ille reflectens
 Applicitam genibus faciem suspiria jungit,
 D Pectus percutiens lacrymisque cilicia complet,
 Quæ carnem valido cœli fervore domabant.
 Hinc rogitat, species sociis placuitne venusta ?
 Non minus ast illi concepta silentia rumpunt.
 Ille rosam callens hirtis decerpere dumis,
 Semper ad exemplum pietatis et alta vocare,
 Cordibus a comitum mundi removere piacra,
 Et quasi vaticinans tandem sic incipit ore :
 « Vere confiteor delectatum ore puellæ
 Me, placuitque mihi species et forma decoris ;
 At veram fateor nobis hanc præferet altus

Arbiter, ante thronum statuens censore tremendum, A
 Judicet ut nostrum officium nos atque triumphet,
 Et quantas morulas horarum egisse putatis
 Hanc intra proprium semet decorando cubile,
 Dum lavat, et pingens se unguenti nectare tingit,
 Insuper ad speculum studiosis cultibus ornans,
 Ut mundo placeat, cunctis optabilis esse
 Possit amatorum, nulli deformis haberi
 Cernentum, plerumque dies quos crastina captat ?
 At nos in cœlis æterna in sæcla manentem
 Qui colimus Patrem, sponso qui morte carente
 Gaudemus sibi divitias sine fine nitentes
 Attribuente apte famulantibus, æstimat ullus
 Quas non hic animus carnis non strinxit ocellus,
 Non aures hausere hominis, neque corde librantur. B
 Quæ fidis Dominus dignisque paravit alumnis :
 Certi præterea pacti promissa tenentes,
 Cœlestis faciem Sponsi per sæcla videndi,
 Cui cherubim penitus trepidant intendere visus.
 Nec nos ornamus, sordes neque pellimus atras,
 Atque immunditias lapsis animabus inustas,
 Imo protriti pronique jacemus inertes,
 Quos vel in exemplo reliquorum tramite in alto
 Virtutum semper meritis perstare deceret. »
 Dixit, et hospitii se mox penetralibus abdens,
 In faciemque ruens vultu percussa rigabat
 Terga soli lacrymis, mœstis ita vocibus orans :
 « O præcelse Deus, nostris, rogo, parce piaculis;
 Peccatori ignosce mihi, nam pellicis hujus
 Unius solito cultus de more diei
 Ornamenta meæ vicerunt omnia vitæ.
 Quo te conspiciam vultu ? Excusabor ab ore ?
 Ante oculos nec enim abscondar secreta tuentis.
 Væ peccatori mihi ! quique altaribus astans
 Indignus sacris decus haud illustre peregi
 Ullum ad velle tuum, clemens qui cuncta creasti
 De nihilo, Domine, inter quæ me condere dignans,
 Servitiumque tibi statuens impendere dignum.
 Ne me cœlesti miserum rejeceris aula,
 Nec, reverende, tuam confundas ante tremendam
 Me majestatem, cultu meretricis in hujus,
 Quæ pro terrenis studuit se ornare superbe,
 Summa pro rebus cura decorare caducis.
 Ast qui proposui sacro tibi jure placere,
 Invicto Domino decora implere quievi,
 Quare me in terris tueor, cœloque relictum
 Cultu inopem, servare tibi qui vota refugi ?
 Hæc quæ promisit mortalibus ultro rependit:
 Nulla meis igitur mihi jam spesactibus hæret.
 Ad suspensa tuæ pietatis in arduo mens est,
 Immense Pater alme, mihi tua fidere multa
 Dat bonitas, animam facias quam munere salvam. »
 Talia qui tristi donec mœrore volutat
 Præcipitans nigris terras nox contegit alis,
 Ductus fessa sopor recreabat membra labore ;
 En mœsti Dominus famuli memor, omnia pandit
 Læta futurorum signis præsaga bonorum
 Nam videt in somnis aræ se assistere præsul,
 Plenam et spurcitiis circumvolitare columbam,

Tetro horrore nigram, cujus neque ferre valeret
 Horrens pedorem lutulentis sordibus ægrum,
 Durabatque volans circa, dum miserit ordo.
 Extra auditores necdum baptismate lotos,
 His simul egressis septis secesserat ales ;
 Ut sacra complentur redit, et petit egredientem.
 Hanc ille accipiens stanti se mergere cernit
 Ante fores templi labro, quo, sorde piata,
 Et nix alba velut, cœlum conscendit in altum,
 Tam celse penetrans hujus dum visibus absit.
 Quo stupidus horrore senex, dum clara serenas
 Lux rutilæ terras illustrat honore nitelæ,
 Qua celebranda die renitet resurrectio Christi ;
 Pergit in ecclesiam, missarum sacra coluntur.
 Post sacra dicta simul, Nonnus sermone rogatur
 Solari sancto populum : incipit ille superna
 Nec terrena sonans, nec rhetoris arte polita
 Declamans cœli quin luce nitentia promens ;
 Non ventosa boans, sancto sed Flamine plenus,
 Errantes revocans, iter ad cœlestia pandens,
 Indicium memorando benignum, speque benigna
 Labentes solidans animas fervore superno,
 Cujus his monitis pulsantibus intima mentis,
 Corda capessentum sic sunt compuncta virorum,
 Terga pavimenti ut lacrymæ pietate rigarent.
 Astabat meretrix nutu præfata Tonantis
 Ducta sacris, etsi catechumina, juxta nec unquam
 Huc sueta appropriare gravi sub mole sepulta,
 Duxerat hanc equidem clemens miseratio Christi,
 Ad præsepe suum mundis animalibus, in quo
 Cœlica per fidum præbebat pabula servum.
 Corda timor Christi jam concutit atra puellæ ;
 Terrorem Domini famuli dum percipit ore,
 Miro larga modo fluerent ut flumina cordis
 Attriti de fonte, metu manantia Regis,
 Cujus ab ore senis tam sceptrâ pavenda resultant ;
 Sicquo Dei vivo rediens sermone cibata,
 Præcipit ut maneant gemini videantque clientes
 Hospitium tam præcellens ubi pastor haberet.
 Stant, sectantur eum servi, cernuntque, feruntque
 Id dominæ, scribit ceratis illa tabellis :
 « Hæc sancto Nonno, Christi qui dignus alumnus
 Pellex Pelagia, zabuli quæ turpis alumna ;
 Auditū didici Dominum, quem tu colis, olim
 Inclinasse polos, humilem terrena petisse,
 Haud meritis justorum, at peccatoribus almæ
 Qui sanarentur daret ut medicamina vitæ,
 Se sanctus famulis sociavit flagitiosis ;
 Quem trepidant cherubim seraphimque attendere
 [vultu,
 Degere dignatus cum peccatoribus, ut tu,
 Sanete Pater, dignis etiam sermonibus effers ;
 Hujus si vere cognosceris esse magistri
 Discipulus, ne despicias, sed suscipe servam
 Perpetuæ munus cupidam reperire salutis. »
 Sanctus ad ista senex rescribens talia mittit :
 « Quæcumque es, Domino nostro manifesta probaris,
 Hoc tantum admoneo ne pectora mitia tentes
 Squalentis peccata hominis horrore patrati ;

Sin autem veram cupis impetrare salutem,
 Meque videre potis, sociis specularere fultum,
 Nam nunquam solum capies me sola videre. »
 Quæ mox visa legit, properans festina cucurrit,
 Præmittens famulum. Comites Pater advocat almos,
 Sollicitamque sacris juvenem, sub testibus ipsis,
 Tandem intrare jubet; penetrans prosternitur, imo
 Prona solo, planctuque domum replebat amaro.
 Insolitum capiti velamen pulveris addens,
 Pontificisque pedes lacrymarum flumine tingens
 Atque lavans fletu, tergebat crine soluto,
 Actibus his imitans humili pietate Mariam,
 Cui quia dilexit multum data multo probantur.
 Hæc quia non poterat Domini vestigia, digni
 Complectens famuli obsequio veneratur herili,
 Clamans et dicens: « Senior, miserere piaculis
 Ac Domini sectare tui pia dogmata Christi,
 Me supereffundens pietatis viscera sanctæ,
 Participem memet faciens mox nominis alti.
 Nempe ego Pelagia pelagus sum pestis iniquæ
 Fluctibus obscenis scelerum petulanter inundans;
 Sumque animæ laqueus, sum perditionis abyssus!
 Luxuriæ faculis lethique voragine multos
 Decepi, decepta prius; nimis horreo gesta;
 Exsecror infectam memet tam sordibus atris,
 Deprecor unde pio baptismi fonte lavacri [f lavari],
 Ut peccatorum pereant ibi facta meorum,
 Atque meæ sordes animæ purgentur abactæ.
 Credoque baptismo quod sanctificante renata
 De manibus fugiam qui me seduxit iniqui. »
 Pontifices clerique omnes stupere videntes
 Tot lacrymas tantamque fidem, meretricis et ejus
 Quod jam cernatur subito mutatio talis;
 Mirantes refluï tam larga volumina fletus,
 In quoquam nullus quam se vidisse ferebat.
 Vixque solo suadet lætus hanc surgere præsul.
 Tum cautus canonem super his mandare retractat,
 Non debere meretricem baptismate mergi,
 Ni vadibus latis fidei munimina firmet
 Actibus involvi nunquam se denuo pravis.
 Auribus invitis responsa morantia captans
 Illa. iterumque ruens corpus jaculatur humumque
 Percutit hæc luctu misto gemituque profundo.
 « Tu pro me Domino rationem reddere summo
 Cogaris, mala nostra tibi reputentur ab ipso,
 Si me distuleris baptismate tingere fonte;
 Nam vereor ne forte, moras dum segniter affers,
 Hostis me diris repetat laqueare catenis,
 Maturante fuga quas ipsa evadere curro.
 Nosco quidem laqueos vafræ fraudesque rapinæ,
 Dum me muscipulam constat per probra fuisse
 Incautis; sic invenias super æthera partem
 Cum sanctis, nostram nolis differre salutem,
 Ne crudelis aper sævo me dente revellat,
 Ac spatio fretus foveis devolvat in atris.
 Unde precor, sacris hodie me dilue lymphis
 Atque Deo pro templis pia dona repende. »
 His cuncti auditis roserunt præconia Christo
 Mirati scortum tanta flagrare salute.

A At Nonnus Jacobum Levitam mittit ad urbis
 Pontificem, reserat quo cuncta ex ordine gesta
 Ille Deo grates reddens, congaudet ovilis
 Crescere lucra sui Nonnique attollit honorem,
 Moxque sacram matrem Romanam pergere mandat
 Mater ut esse novæ properet baptismate prolis.
 Adveniens ita Pelagiam Romana jacentem
 Invenit ante pedes lacrymarum in flumine Nonni.
 Surgit vultu humens et crimina jussa fateri,
 Hæc numero superare maris deplorat arenas,
 Pondere continuans ipsis graviora sedere;
 Fidere se tamen hæc Domini pietate remitti,
 Cunctorumque dari veniam sibi flagitiorum,
 Pontifici nomen purgandæ rite roganti
 Pelagiam proprium, Margaritamque vocari
B Urbano se more notat, redimicula propter
 Eximii cultus, animas quis vineta trahebat.
 Tunc exorcizans senior de more puellam,
 Nomine signato tingit baptismate sacro,
 Participem faciens divinæ muneris aræ,
 Quam Romana levans sacro de gurgite sumit,
 Hic præsul: « Lætetur, ait, cum civibus aulæ
 Cœlestis, vinoque hilares oleoque fruamur
 Hujus propter ovis celebranda tropæa salutis. »
 Jam Patre cum cœtu sociorum epulante beato,
 Cernitur esse palam nuda sub imagine dæmon,
 Utpote depromens spoliū sibi nexile raptam,
 Et manibus capiti innexis clamore protervo
 Infremit exululans sic: « O violentia facti!
 O quid perpetior! quantum senē torqueor isto.
C Decrepito ter dena tibi non sufficiebant
 Sarracenorum violenter millia capta,
 Quos mihi subripiens dederas baptismate Christo:
 Non tibi Heliopolis mea, non satis egerat olim,
 Cujus me celebri venerantes culmine cives
 Sacrastī Domino; non tot raptæ tibi gentes
 Sufficiunt, Christi per te quæ sceptrā vereantur:
 Tot tibi tam magnæ non sufficere rapinæ,
 Insuper aufertur spes maxima fenoris ampli.
 O violenta ruens raptrix, o prava senectus!
 Argumenta doli jam non ultra fero sævi.
 Heu maledicta dies, mihi qua contrarius ortus!
 Namque impulsa labans lacrymis ut flamine nostrā
 Subruit evulso male firma domuncula fundo. »
 Lividus hæc ita prosequitur plangore frementi
D Pontifices reliqui vocem captare nefandi
 Et cum Pelagia mater veneranda stupescit.
 Versus et ad raptam Christi virtute puellam:
 « O quid Pelagiam mea quod mihi chara parasti!
 Ei tu nempe meum Judam sectata videris:
 Ille coronatus magno et redimitus honore
 Culmen apostolicum duodenæ sortis adeptus
 Prodidit altorem, cujus renitebat alumnus;
 Haud aliter mea cum fueris, mihi fraude fatescis. »
 Tunc mater Romana; « Crucis te, filia, muni
 Præsidio, pompas renegans, et dæmonis atri. »
 Quæ signum ut crucis expressit Christumque ro-
 [savit,
 Ille sub aerias fugiens evanuit auras.

Et laudes tantum aure trahens sollemniter illa
 Quas Domino reddit dum linea tertia surgit ;
 Sicque poli Dominum benedicens pergat ovanter,
 Eximioque means accensus amore locorum,
 Celsisque almorum precibus benedicier optans,
 Pelagii sibi qua pertransit opinio pollet,
 Cujus item aggrediens cellam, nihil audit ab intus ;
 Permanet expectans spatium transire diurnum,
 Et nox dum nigras terras jam spargeret alas,
 Regreditur, mittitque diem migrare, reditque ;
 Tertia dum cæcas lux pellit ab orbis latebras
 Scandit, et obstructam cernens, aperire fenestram
 Præsumit ; tum strata videns pia membra quiete,
 Descendit propere, Solimorum nuntiat urbi
 Pelagium abbatem cœli secreta petisse.
 Alterutraque sibi monachorum lege catervæ
 Id pandunt, totaque simul regione feruntur.
 Jordanis, Hericonteï, Solimique sodales.
 Jamque aderant Patres sancto fervore gregati.
 Tum funus cella eximitur scamnoque locatur,
 Accedit Solimus solito felicia ritu

A Exsequisque piis componere membra sacerdos.
 Ecce repente probant muliebria mente virili
 Quem credunt monachum, monacham secreta tulisse.
 Glorificant igitur magna cum voce benignum
 Mirificumque Deum multos qui regmine sanctos
 Dirigit occultos, sibi nota monilia servans.
 Fama volat, cœlum petiit quia mascula mater,
 Cujus ad exsequias curant concurrere plures,
 Sacraque virginei volitant examina lætus ;
 Dumque pium digno tractant sub honore cadaver,
 Et celebri mandant cum religione sepulcro,
 Luminibus radians multis pia turba coruscat
 Laudibus inque Dei plebis vox cuncta resultat.
 Postmodo missus ad id Christi a pietate minister
 Regreditur Jacobus, Patrique ea nuntia portat.
 B Hinc properat matri narrare hæc Antiochensi
 Omnibus ac justis ibi gaudia magna ministrat,
 Fletibus illacrymant populi per gaudia fuis,
 Laudantes Dominum divo qui munere præstat,
 Ut dignetur ab his tales sibi sumere fructus,
 Splendida quos cœli gaudenter in horrea condat.

DE CHRISTI TRIUMPHIS APUD ITALIAM

LIBRI QUATUORDECIM

INCIPIT PROOEMIUM SEQUENTIS OPERIS

Orbis Roma caput, celsa potentibus
 Sceptra, consulibus, Cæsaribus cluens
 Augustis, patribus clara Quiritibus,
 Armis, pacificis et ditionibus ;
 At nunc Altithroni lumine clarior
 Regis principibus nobilis ætheris,
 Christi præcipuis celsa sodalibus.
 Fulges martyribus, præsulibus, choris
 Splendes virgineis, astra super poli
 Qui te prodigiis, dogmate, præliis
 Palmis constituunt æthere perpetem ;
 Vincentes veteres culmine principes,
 Bellis qui validi regna parantibus,
 Orbis jura licet subdiderint tibi,
 Nigrarunt vitis te tamen horridis,
 Armis polluerant atque domesticis,
 Sanctorum maculant sæpe cruoribus,
 Replentes scelerum sordibus omnium,
 Reges et satrapas subdiderint licet,

C Submisere fero colla tamen jugo,
 Pestes invalidi pellere pectoris
 Acti criminibus terga prementibus.
 Fallor ni propriis vatibus hæc sonent
 Tabes Pegaseo fonte rigantibus.
 At Christi proceres viribus arduis
 Edocti tumidos subdere principes,
 Magnatum dominos pellere dæmones,
 Mortis sceptrum terunt his dominantia,
 Frangentes trucium spicula virium ;
 Quos reges miseris vultibus inclyti
 Orabant, trepidos hi pedibus premunt,
 Sternentes veteris numina sæculi.
 Non nostro aggredior carmine prode
 D Res quarum Maro sit themate territus,
 Horrens nigra togæ stamina texere,
 Sed quæ sic caneret vinceret Orphæa,
 Formosumque Linum, patrem et Appollinem,
 Cantu Pana suo vinceret Arcadem.■